

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

9/2015. (IV. 23.) AB határozat	a Kúria Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	548
10/2015. (V. 4.) AB határozat	a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 2014. november 3. napjáig hatályban volt 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességéről	553
3081/2015. (V. 8.) AB határozat	a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	562
3082/2015. (V. 8.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	574
3083/2015. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	577
3084/2015. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	579
3085/2015. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	580
3086/2015. (V. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	584

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 9/2015. (IV. 23.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fidesz Ajkai Szervezete (képviseli: Stollár Mihály Ferenc, elnök) (a továbbiakban: indítványozó) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján 2015. április 16-án a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzése ellen.
- [2] Alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt, mert sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadságához való jogát, valamint a B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvét.
- [3] 2. Az ügy előzményéhez tartozik, hogy egy magánszemély 2015. április 1-jén kifogást nyújtott be a Veszprém Megye 03. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OEVB). Ebben előadta, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontjára tekintettel a Fidesz Ajkai Szervezete nem jóhiszeműen és nem rendeltetésszerűen gyakorolta jogait akkor, amikor a közösségi oldalán 2015. március 29-én megosztott „Pad Ferenc bemutatkozik” címmel egy videót. Szerinte a Fidesz Ajkai Szervezete a videóban szereplő közlésekkel („A cég vezetői között ott ült Pad Ferenc”; „Pad Ferenc dolga az lett volna, hogy megakadályozza a katasztrófát, de ő semmit sem tett”) valótlan tényeket híresztel, továbbá a kifogást tevő becsületén túl a választók jogos érdekét is sérti, mert ezek a közlések alkalmasak arra, hogy a közvéleményt, a választókat negatívan befolyásolják.
- [4] Az indítványozó szerint a vizsgált videó a kifogást tevő és az ún. „vörösiszap-katasztrófa” néven ismert esemény közötti összefüggéseket mutatta be, tekintettel arra, hogy a kifogást tevő a 2015. április 12-re kiírt országgyűlési időközi választás egyik jelöltje, egyben a MAL Zrt. felügyelő bizottságának tagja volt a katasztrófa bekövetkezésekor.
- [5] Az OEVB a kifogást 38/2015. (IV. 02.) számú határozatával elutasította. Határozatában megállapította, hogy a kifogást tevő jelölt a katasztrófa idején a MAL Zrt. felügyelő bizottságának tagja volt, ez pedig a közfelfogás szerint egyenértékű, azonos megítélés alá esik a társaság vezetőségi tagságával, figyelemmel arra is, hogy a felügyelő bizottságnak és tagjainak kötelezettségei közé tartozik minden, a vállalat működésével kapcsolatos ano-

mália jelzése. Az OEVB köztudomású tényként kezelte, hogy a vállalat részéről senki sem tett semmit a tragédia elkerülése érdekében.

- [6] 3. A kifogást tevő fellebbezése folytán eljárta Nemzeti Választási Bizottság (továbbiakban: NVB) 67/2015. számú, 2015. április 8-án kelt határozatával az OEVB határozatát – az indokolás kiegészítésével – helyben hagyta.
- [7] Az NVB az ügy elbírálása során irányadónak tekintette az Alkotmánybíróságnak az 5/2015. (II. 25.) AB határozatában, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában kifejtett álláspontját, majd az alkotmánybírói határozatokban foglaltakat is figyelembe véve vizsgálta az eljárás tárgyává tett kijelentések megjelenésének módját, körülményeit, tárgyát, kontextusát, a közlés célját.
- [8] Határozatában – az OEVB határozatában foglaltakkal egyetértve, annak indokolását kiegészítve – megállapította, hogy a kifogásolt kijelentések az időközi választással összefüggésben tett megszólalások, a jelölt alkalmasságáról szóló megnyilvánulások, ezáltal a közügyek szabad vitatásával állnak összefüggésben. Ebből kifolyólag ezek a közlések a véleménynyilvánítás szabadsága nyújtotta, magasabb szintű védelmet élveznek. A videó kifogásolt tartalma az időközi országgyűlési képviselőválasztás jelöltjével, vagyis közszereplővel szembeni értékítéletet kifejező olyan bíráló, melyből a jelölt politikusi mivoltának alkalmatlanságára kívánja felhívni a választók figyelmét a videó megosztója.
- [9] 4. Az NVB határozata ellen közvetlen érintettségére hivatkozással a kérelmező nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte annak megváltoztatását. Kérelmében többek között arra hivatkozott, hogy szerinte téves az a megállapítás, hogy a kifogásolt videóban véleménynyilvánítás hangzott el és nem tényállítás. Álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kampányidőszakban sem lehet teljesen korlátlan, a jelölt becsületét, méltóságát sértő közlésre – ha az vélemény formájában is jelenik meg –, nem terjed ki a véleménynyilvánítási szabadság.
- [10] A Kúria Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzésével az NVB határozatát – az OEVB határozatra is kiterjedően – megváltoztatta, és a Fidesz Ajkai Szervezetét a további jogsértéstől eltiltotta. Végzésében kimondta, hogy alaptalanul állapította meg az NVB és az OEVB, hogy a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye nem sérült. A Kúria indokolásában kifejtette, hogy a kifogásolt videóban az OEVB és az NVB által elbírált megfogalmazás tartalmaz tényállításnak minősülő kijelentéseket, így azok nem állnak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésben megfogalmazott véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt. A Kúria nem vitatta, hogy a videó közvetlenül megfogalmaz értékítéletet, illetőleg véleményt is, így amikor közönyösnek állítja be a MAL Zrt. ügyeiben a jelöltet, illetőleg amikor az országgyűlési posztra való alkalmatlanságát sugallja. Ezek a Kúria szerint olyan vélemények, amelyek a véleményszabadság körébe esnek és alkotmányos védelmet élveznek. A véleménynyilvánítás szabadsága ugyanakkor nem adhat teret valótlan tényállításokon alapulva, más személy súlyos bűncselekménnyel való megvádolásához. Erre tekintettel megállapította, hogy a vizsgált kijelentések alkalmasak a választói akarat befolyásolására, és sértik a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt választási alapelvet.
- [11] 5. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [12] 5.1. Előadta, hogy a Kúria további két ügyben a jelen ügyben kifogásolt végzésével teljesen megegyező tartalmú végzést hozott (lásd: Kvk.II.37.344/2015/3. számú és Kvk.II.37.346/2015/3. számú végzések), azonban egy további ügyben helyben hagyta az NVB – kifogást elutasító – határozatát, melyben az adott ügyhöz hasonló tartalmú politikai szórólapok vizsgálata képezte az eljárás tárgyát, azonos kifogást tevő – kérelmező beadványai alapján. A Kúria a Kvk.II.37.343/2015/3. számú döntését – a támadott és a fent hivatkozott további végzésekkel azonos napon – 2015. április 13-án hozta meg. A sérelmes szórólap az alábbi közléseket tartalmazta: „Pad Ferenc az iszapkatasztrófa idején a vezetőség tagja volt a MAL Zrt.-nél. Semmit sem tett a tragédia elkerüléséért.” Az utóbbi esetben a Kúria az idézett mondatokat véleménynyilvánításként értékelte, ami az indítványozó szerint azt jelenti, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának határait – és ezen keresztül annak jóhiszemű és tisztességes eljáráshoz való viszonyát is – eltérően ítélte meg. Az indítványozó szerint a Kúria ezt a különbséget (tényközlés vagy értékítélet) kizárólag azon az alapon tette, hogy a kifogásolt közlés hordozója eltérő volt, egyik esetben papír alapú szórólap, a többi esetben pedig videó, azonban szerinte a véleménynyilvánítás szabadsága nem függhet attól, hogy az adott tartalom milyen konkrét formában jelenik meg.

- [13] Álláspontja szerint az adott videó politikai véleményt tartalmaz, az abban megjelenő kijelentéseket nem „jogi tényként” közölte. Politikai véleményét az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben tette közzé, és, mivel véleményről van szó, igazságtartalma nem vizsgálható, szerinte a „vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen”. Ennek alátámasztásául hivatkozik a 30/1992. (V. 26.) AB határozatra is.
- [14] A 36/1994. (VI. 24.) AB határozat alapján kifejti azt is, hogy mivel a sérelmes közlések közszereplőre vonatkoznak, esetükben a véleménynyilvánítás szabadsága nagyobb védelmet élvez. Ennek az indítványozó szerint éppen az a magyarázata, hogy a közszereplők épp a nekik jutó nagyobb figyelem miatt könnyebben meg tudják védeni magukat a hamis állításokkal, negatív véleményekkel szemben.
- [15] Az indítványozó szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a politikai folyamatokban is kiemelt szerepe van, hiszen a vélemény – mind a pozitív, mind a negatív („negatív kampány”) – a meggyőzés, a választói akarat befolyásolása eszköze lehet, sőt az 5/2015. (II. 25.) AB határozat alapján szerinte a politikai vélemény – amelllett, hogy alkotmányos védelmet élvez – kifejezetten hasznos is.
- [16] Az indítványozó arra is hivatkozik, hogy ha az Alkotmánybíróság nem állapítaná meg a Kúria döntése alaptörvény-ellenességét, az a politikai szereplőket jelentős öncenzúrára kényszerítené, valamint a jövőbeni kampányok során a véleménynyilvánítás leépülését eredményezné.
- [17] 5.2. A véleménynyilvánítási szabadság állított sérelmén túl az indítványozó a Kúria döntését ellentétesnek tartja a jogállamiság, illetőleg az annak részét képező jogbiztonság elvével. Szerinte azáltal, hogy a Kúria hasonló jogi helyzet elbírálása során gyökeresen eltérő következtetésre jutott a véleménynyilvánítási szabadság által biztosított védelem terjedelmét illetően, kiszámíthatatlanná vált, hogy a jelölő szervezetek tevékenységüket milyen szabályok és korlátok mentén végezhetik.

II.

- [18] 1. Az alkotmányjogi panasz az Abtv.-ben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelel.
- [19] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörben vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [20] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványt benyújtó személy az elnöke, hivatalos képviselője az indítványozó szervezetnek, amely az alkotmányjogi panasszal támadott ügy kötelezettje. A panasz az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltaknak is eleget tesz: az indítványozónak további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésére.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek maradéktalanul megfelel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a törvényes határidőn belül, azaz a támadott végzés kézhezvételétől számított 3 napon belül érkezett [Ve. 233. § (1) bekezdés].
- [22] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] A jelen alkotmányjogi panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a támadott végzésnek a véleménynyilvánítás szabadságát érintő jogértelmezése felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét.
- [24] 3. Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

III.

- [25] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [26] 1. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben azt vizsgálta, hogy a Kúria döntése és az abban foglalt jogértelmezés sérti-e az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánítás szabadságát.
- [27] A 25/2013. (X. 4.) AB határozat indokolásának [49] bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapján folytatott eljárásokban elsősorban jogvédelmi szerepe van, mert az Abtv. 26–27. § rendelkezései értelmében az a feladata, hogy az Alaptörvényben biztosított alkotmányos alapjogoknak ténylegesen érvényt szerezzen.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja.
- [29] 2. Az Alkotmánybíróság már több döntésében foglalkozott a véleménynyilvánítási szabadság kampánytevékenység során érvényesülő korlátaival.
- [30] 2.1. Így a 60/2003. (XI. 26.) AB határozatban a testület megállapította, hogy „[a] médiának a közvélemény befolyásolásában különösen nagy szerepe van, és különösen fontos az, hogy a választási kampányok időszakában a műsorszolgáltatás keretében érvényesülhessen a véleménynyilvánítás szabadságának, valamint a közérdekű adatok megismerésének joga.” [ABH 2003, 620, 621.]
- [31] Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) átfogóan és részletezően értékelte a közszereplők személyiségi jogainak korlátozhatóságát a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása érdekében. A választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása. Az indítványozó által megosztott videó a Ve. 140. §-a szerinti, ott külön nem nevesített kampányeszközök egyike. A kampányeszközökkel a jelöltek és jelölő szervezetek közvetlenül a választópolgárokat szólítják meg, hogy a kampányeszközök tartalmával őket informálják és a döntésüket elősegítik. A választási kampány során tehát nemcsak egyszerűen a közügyeket vitatják meg az emberek, hanem tájékozódnak annak érdekében, hogy a szavazás napján megfontolt döntést tudjanak hozni.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben kifejtette, hogy a közügyek szabad megvitatásához fontos társadalmi érdek fűződik. Az Abh1. ezen fontos társadalmi érdek érvényesülésének alaptörvényi összefüggéseit megragadva, hangsúlyozta: „az Alaptörvény megerősítette az alkotmánybírósági gyakorlatban kialakult azt az értelmezést, mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes” {Indokolás [23]}.
- [33] Az 1/2013. (I. 7.) AB határozatban pedig azt mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy „[a] politikai reklám a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény értelmében tartalmilag valamely párt, politikai mozgalom vagy a kormány népszerűsítését szolgáló vagy támogatására ösztönző, illetve azok nevét, célját, tevékenységét, jelszavát, emblémáját népszerűsítő műsorszám. Legtipikusabban tehát a politikai reklámozás mindenekelőtt a választáson induló pártok, jelölő szervezetek véleménynyilvánítását érinti. [...] [A]z Alaptörvény IX. cikke mindenkinek biztosítja a szabad politikai véleménynyilvánítás jogát, amely megnyilvánulhat politikai reklámok közzétételében is” {Indokolás [93]–[94]}.
- [34] 2.2. Az 5/2015. (II. 25.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) a testület a fenti okfejtésre visszautalva mondta ki általános érvénnyel, hogy „az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadság kiterjed a választási kampány során a jelöltek és a jelölő szervezetek által folytatott kampánytevékenységre.” {Indokolás [23]}
- [35] Az Abh2.-ben a testület rámutatott, hogy „[v]álasztási kampányban tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátaival. Ez mindenekelőtt annyit jelent, hogy az egymással versengő jelöltek igyekeznek előnyt szerezni, s ennek elérése ér-

dekében nyíltan és akár kendőzetlenül is megnyilvánulhatnak. Társadalmi érdek, hogy a kampányban nemcsak a közügyeket, hanem az egyes jelöltek alkalmasságát és a jelölő/támogató szervezet programját is megvitassák. Ez alkalmanként kemény verbális csatározásokat is jelenthet, de ez része a kampány során megvalósuló véleménynyilvánítási szabadságnak.” {Indokolás [26]}

- [36] Az Abh2.-ben is megerősítette az Alkotmánybíróság a 31/2014. (X. 9.) AB határozatban rögzített azon álláspontját, miszerint a választási kampányban a másik jelöltet negatív színben feltüntető kijelentések a véleménynyilvánítási szabadság körébe tartoznak, ha ezzel a választópolgárok döntési lehetőségét kívánják elősegíteni {lásd: Indokolás [30]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot.
- [38] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel többször kihangsúlyozta azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi étellel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek kizárólag az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérése (vagyis az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának megsértése), a másik személy pusztá megalázásában, vagy bántó és sértő kifejezések használatában nyilvánulnak meg {lásd: 7/2014. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [60] és [62]; 13/2014 (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [39] 3. A választási eljárás során a választási szervek kifogást elbíráló döntéseit felülvizsgáló bíróságok a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértését vizsgálják eljárásukban, melynek során a választási eljárási rendszer sajátosságai, így különösen a szoros eljárási határidők következtében széleskörű bizonyítási eljárást nem folytatnak le.
- [40] A választási eljárás jogorvoslati rendszerében eljáró bíróságoknak is figyelemmel kell lenniük az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvény-nyel összhangban kell értelmezniük.
- [41] A jelen ügyben vizsgált bírói döntés azt állapította meg, hogy a közzétett videó hamis tényállításokat tartalmaz, illetve, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem adhat teret valótlan tényállításokon alapulva, más személy súlyos bűncselekménnyel való megvádolásához; majd ezek alapján azt a következtetést vonta le, hogy az egyik jelölő szerv indítványozó által képviselt városi szervezete a Ve.-ben alapelveként deklarált jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvét megsértette, és eltiltotta a további jogsértéstől.
- [42] Az Alkotmánybíróság fent ismertetett gyakorlatával összhangban azt vizsgálta meg, hogy a közzétett videó és az abban foglalt közlés a közügyek szabad vitatásának körébe esik-e.
- [43] A konkrét közlés körülményeinek, tárgyának és céljának figyelembevételével az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a választási kampány során közzétett videó és annak közlései egyértelműen a véleménynyilvánítás szabadságának fokozott védelmét élvező közügyek szabad vitatásának fogalmi körébe tartoznak. A Kúria a döntése meghozatalakor tehát nem volt tekintettel arra, hogy a jelölő szerv indítványozó által képviselt városi szervezete politikai véleményként tette közzé a videót egy választási kampány során. Az értékítélet illetve a tényállítás közötti különbségtétel alkotmányossági relevanciája az Abh1.-ben kifejtettek szerint a következő: „A véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között.” [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 230.]. Az indítványozó tehát értékítéletet közvetített, amely nem az ellenérdekelt jelölt büntetőjogi felelősségre vonására irányult.
- [44] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jelen, kifejezetten politikai jellegű választási ügyben eljárva a konkrét ügy összes értékelt körülményére figyelemmel volt, és döntését erre tekintettel hozta meg.
- [45] 4. A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzése sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, ezért a végzést megsemmisítette.

- [46] 5. Mivel az Alkotmánybíróság a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján megállapította, a végzésnek az Alaptörvény hivatkozott további rendelkezésével összefüggő tartalmi vizsgálatát mellőzte.
- [47] 6. Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2015. április 20.

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1061/2015.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 56. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 10/2015. (V. 4.) AB HATÁROZATA

a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 2014. november 3. napjáig hatályban volt 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességéről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 2014. november 3. napjáig hatályban volt 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenes volt.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése tárgyában, tekintettel arra, hogy az szerinte az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében, valamint XVII. cikk (3) és (4) bekezdésében rögzített jogát sérti.
- [2] Az indítványozó gyógypedagógus-logopédus, aki pedagógus munkakörben pedagógiai szakszolgálati intézményben dolgozik. Érvelése szerint erre tekintettel, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) és a Kr. alapján 2013. szeptember 1-jével kikerült a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) besorolása szerinti „F” fizetési osztály hatálya alól, és Pedagógus I. kategóriába került besorolásra, a hozzá tartozó illetmény megállapítása mellett. Indítványában azt sérelmezte, hogy miközben az említett jogszabályok alapján az új típusú pedagógus előmeneteli rendszerben való részvétele ettől az időponttól kötelező; azaz az Nkt. rendelkezései szerint pedagógusként való alkalmazásának feltételei, jogai és kötelességei, előmenetelének szabályai megegyeznek bármely más köznevelési intézményben (köztük a nevelési-oktatási intézményben) foglalkoztatott pedagóguséval, addig a Kr. 30. § (1) bekezdése indokolatlanul, hátrányosan különböztette meg őt velük szemben a pedagógusokat megillető pótszabadság tekintetében. A sérelmezett rendelkezésnek az indítvány benyújtásakor hatályos szövege ugyanis az oktató, nevelő munkát végző közalkalmazottakat a Kjt. 57. § (3) bekezdése alapján megillető évi 25 nap pótszabadság tekintetében csak a nevelési- oktatási intézményben (és nem a köznevelési intézményekben) foglalkoztatott pedagógusokat (és más, meghatározott munkakörben foglalkoztatott közalkalmazottakat) jogosította. Mivel az Nkt. szerinti köznevelési rendszert alkotó köznevelési intézmények [Nkt. 7. § (1) bekezdés a)–j) pontja] közül a Kr. támadott rendelkezése alapján csak a nevelési-oktatási intézményekben [Nkt. 7. § (1) bekezdés a)–h) pontja] foglalkoztatott pedagógusokat illette meg a Kjt. 57. § (3) bekezdésében rögzített évi 25 nap pótszabadság, az indítványozót a Kjt. 56. §-a, valamint 57. § (1) bekezdése szerinti alap- és pótszabadság illette meg. Az indítvány szerint ez esetben a korábbi, Kjt. szerinti besorolása alapján évi 21 nap alap-, és 2 nap pótszabadságot jelentett.
- [3] 2. Az indítványozó a Kr. támadott rendelkezésével kapcsolatban az Alaptörvény alábbi rendelkezéseinek sérelmét állította.
- [4] 2.1. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme: az indítványozó szerint a törvény előtti egyenlőséghez való joga sérelmét okozta, hogy miközben az új típusú pedagógus életpálya-modell minden egyéb – az illetményrendszert leszámítva a korábbi szabályozáshoz képest jórészt többletkötelezettséget megállapító – elemre rá a nevelési-oktatási intézményekben foglalkoztatott pedagógusokkal egyformán vonatkozik, addig a pihenőidő tekintetében a megváltozott rendszer rá mint pedagógiai szakszolgálatnál dolgozó pedagógusra, náluk jóval kedvezőtlenebb rendelkezéseket tartalmazott. Az indítványozó a többletkötelezettségekkel összefüggésben különösen az előmeneteli rendszert, a minősítő vizsgák letételére vonatkozó kötelezettséget és az illetmények megállapítását emelte ki. Szerinte ellentmondás, és ezen felül negatív diszkriminációt is megvalósít, hogy míg ezek tekintetében – hasonlóan „az iskolai pedagógusokhoz” – kikerült a Kjt. hatálya alól és Pedagógus I. besorolást és illetményt kapott, addig a szabadságok tekintetében nem került ki a Kjt. fizetési fokozathoz igazodó rendszerének hatálya alól.
- [5] 2.2. Az indítványozó szerint a Kr. hatálybalépése következtében lecsökkent mértékű szabadság miatt olyan, számára hátrányos változás állt be a munkafeltételeiben, amely sértette az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésében foglalt, egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogát. Kifejti, hogy az új szabályozás alapján az Nkt. 62. § (13) bekezdése szerint a nevelési-oktatási intézményben tanító pedagógusokhoz hasonlóan kötelező óraszámban, órarend szerinti beosztásban, közvetlenül a gyerekekkel, tanulókkal foglalkozik. Az indítványozó szerint mivel a pedagógiai szakszolgálatban történő feladatellátás lényege, hogy kimondottan a „problémás” – köztük hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarokkal vagy beszédhibával küzdő – gyermekekkel foglalkozik, ez számára pszichésen fokozottan megterhelő

körülményeket jelent. A különleges feladatellátásból adódóan a munkavégzését utazó pedagógusként, változó feladat-ellátási hellyel, az intézeti autót a munkavégzésének helye szerinti járás területén vezetve végzi. A közlekedésben való részvétel, a fokozott koncentráció és felelősségvállalás szintén fokozott stresszhelyzetet jelent számára, a pótszabadsága mértékének csökkenése álláspontja szerint ezért is sértette az Alaptörvény említett rendelkezését.

- [6] 2.3. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott rendelkezés a fenti érvek alapján az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésében rögzített, napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz való jogának sérelmét is okozta.
- [7] 3. 2014. július 24-én hatályba lépett a Kjt.-nek az egyes oktatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban Módtv.) 1–3. §-aival történt módosítása, amely az indítványban kifogásolt helyzeten a jövőre nézve úgy kívánt változtatni, hogy a Kjt. 57. § (3) bekezdésének módosításával az évi 25 nap pótszabadság igénybevételére jogosultak között törvényi szinten *expressis verbis* megjelölte a pedagógiai szakszolgálati intézményben pedagógiai szakszolgálati tevékenységet végző közalkalmazottakat is. A törvénymódosítás a 2014. év vonatkozásában úgy rendezte a pótszabadság számításának kérdését, hogy július 1. és december 31. napja közötti időszakra 15 munkanap pótszabadság illeti meg az érintett közalkalmazottakat. A Módtv. azonban nem tartalmazott rendelkezést a 2013. szeptember 1. és 2014. július 1. közötti időszak vonatkozásában. Erre tekintettel, továbbá mivel az esetlegesen alaptörvény-ellenes helyzetet nem a Kjt. korábban hatályos szövege, hanem a Kr. szabályozása idézte elő, továbbá az említett időszak tekintetében Kjt. módosítása sem tartalmazott változást, az Alkotmánybíróság 2014. július 14-én az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [8] Az Alkotmánybíróság ezzel egyidejűleg megkereste az emberi erőforrások miniszterét annak érdekében, hogy az indítványban foglaltakkal, továbbá – azzal összefüggésben – a Kjt. módosításával kapcsolatos álláspontjáról nyilatkozzon. A megkereséssel kapcsolatos állásfoglalást az Alkotmánybíróság 2014. szeptember 30-án kapta kézhez.
- [9] A Módtv.-vel a Kjt. szövegében bekövetkezett változásokat a Kr. szabályozása 2014 novemberében követte. Az indítványban támadott rendelkezés helyébe 2014. november 4. napjától a 268/2014. (XI. 3.) Korm. rendelet 17. § (1) bekezdésével megállapított szöveg lépett. A jelenleg is hatályos rendelkezés külön pontban nevesítetten tartalmazza a pedagógiai szakszolgálati intézményben foglalkoztatott pedagógusokat a nevelő és oktató munkát végzőket megillető pótszabadságra jogosultak körében.

II.

- [10] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVII. cikk (3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.”

- [11] 2. A Kjt. 57. § (3) bekezdésének 2014. július 24-ét megelőzően (az indítvány benyújtásakor) hatályos szövege:

„57. § (3) A bölcsődékben, a csecsemőotthonokban, az óvodákban, továbbá az alsó-, közép- és felsőfokú oktatás keretében, valamint az egészségügyi ágazatban az oktató, nevelő munkát végző közalkalmazottakat évi huszonöt munkanap pótszabadság illeti meg, amelyből legfeljebb tizenöt munkanapot a munkáltató oktató, nevelő, illetőleg az oktatással, neveléssel összefüggő munkára igénybe vehet. Az oktatással és neveléssel kapcsolatos munkák körét végrehajtási rendelet állapítja meg.”

[12] 3. A Kjt. 57. § (3) bekezdésének 2014. július 24-től hatályos szövege:

„57. § (3) A bölcsődékben, a nevelési-oktatási és a pedagógiai szakszolgálati intézményekben, a felsőfokú oktatás keretében, valamint az egészségügyi ágazatban a nevelő, nevelő-oktató, oktató munkát, pedagógiai szakszolgálati tevékenységet végző közalkalmazottakat évi huszonöt munkanap pótszabadság illeti meg, amelyből legfeljebb tizenöt munkanapot a munkáltató nevelő, nevelő-oktató, oktató, illetőleg a neveléssel, oktatással, pedagógiai szakszolgálati tevékenységgel összefüggő munkára igénybe vehet. Az oktatással és neveléssel kapcsolatos munkák körét végrehajtási rendelet állapítja meg.”

[13] 4. A Kr. 30. § (1) bekezdésének 2014. november 4-ét megelőzően (az indítvány benyújtásakor) hatályos szövege:

„30. § (1) Nevelési-oktatási intézményben az Nkt. 3. mellékletében felsorolt pedagógus, óvoda- és iskolapszichológus, valamint a pedagógiai asszisztens, szabadidő-szervező, gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő, gyógy-pedagógiai asszisztens, pszichopedagógus munkakörben foglalkoztatottak jogosultak az nevelő és oktató munkát végzőket megillető pótszabadságra.”

[14] 5. A Kr. 30. § (1) bekezdésének 2014. november 4-től hatályos szövege:

„30. § (1) A nevelő és oktató munkát végzőket megillető pótszabadságra
 a) nevelési-oktatási intézményben az Nkt. 3. mellékletében felsorolt pedagógus,
 b) pedagógiai szakszolgálati intézményben a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott pedagógus, valamint
 c) a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörök közül a pedagógiai asszisztens, szabadidő-szervező, gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő, gyógy-pedagógiai asszisztens, pszichopedagógus, gyógytornász munkakörben foglalkoztatottak jogosultak.”

III.

[15] Az indítvány az alábbiak szerint megalapozott.

[16] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály sérelmét – bár az indítványban szövegszerűen nem jelölte meg, de az indítvány tartalma szerint egyértelműen megállapíthatóan – az ugyanezen cikk (2) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmével összefüggésben látta megvalósítottak. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság is ebben a keretben vizsgálta az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányosság kifogást.

[17] 1.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette a törvény előtti egyenlőséggel, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos, az Alaptörvény hatályba lépését követően – azzal összefüggésben is – több ízben megerősített gyakorlatát. Az Alkotmánybíróság a 20/2014. (VII. 3.) AB határozatában e tekintetben kimondta egyebek mellett, hogy „A 42/2012. (XII. 20.) AB határozatában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az »alaptörvényi rendelkezések és a 2012. január 1-je előtt hatályban volt Alkotmány rendelkezései változatlan tartalommal fenntartják az egyenlőség [...] – vagy ahogy az Alkotmánybíróság gyakran nevezte: a jog-egyenlőség – követelményét és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Ezért az Alkotmánybíróság az általános egyenlőségi szabállyal kapcsolatos eddigi gyakorlatát – a [...] 22/2012. (V. 11.) AB határozat szerint – [...] irányadónak tekintette» {Indokolás [27]}.” {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [245]}.

[18] Eszerint pedig az általános egyenlőségi szabály lényegi tartalma a következő: „Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogegyenlőség követelménye arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként kell kezelnie, azaz a jogalkotás során a jogalkotónak mindegyikük szempontjait azonos körültekintéssel, elfogulatlansággal és méltányossággal, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell értékelnie [vö. 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.]” {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [243]}.

- [19] A diszkrimináció tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. Ez alapján valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {vö. 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [244]}. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján a tilalom elsősorban az alapvető jogok tekintetében fennálló megkülönböztetésekre vonatkozik, ugyanakkor kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mivel „[...] az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyat szabályozó jogszabályok tartalmazzák. A tilalom ugyanis nem az alapvető jogok egyenlőségét szolgálja, amelyet az I. cikk és az Alaptörvény más rendelkezései különben is biztosítanak, hanem éppen az ott megjelölt (változatlan) tulajdonságok szerinti megkülönböztetést tiltja.» [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [42]]
- [20] A megkülönböztetések alkotmányosságának megítélésére alkalmazott teszteket az Alkotmánybíróság már számos korábbi döntésében rögzítette. Összefoglalva: az Alkotmánybíróság más mércét alkalmaz az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségesség/arányosság tesztjét –, s más mércét arra az esetre, ha a diszkrimináció-tilalmat az alapjogokon kívüli egyéb jogok tekintetében vizsgálja. Itt akkor állapít meg az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagossá mértékelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes [l. különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [166]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [89]; 3087/2013. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [37]; 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [56]]. [14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]].
- [21] 1.2. A Kr. indítványban kifogásolt rendelkezése kapcsán az Alkotmánybíróságnak a fent ismertetett gyakorlata alapján tehát azt kellett vizsgálnia, hogy egy olyan szabályozás, amely szerint a pedagógiai szakszolgálatnál foglalkoztatott gyógy-, és egyéb pedagógusokat (a továbbiakban: szakszolgálati pedagógusok) – ellentétben a más típusú köznevelési intézményben foglalkoztatott pedagógusokkal – nem illeti meg a pótszabadság, nem sérti-e önmagában az Alaptörvény XV. cikkében foglalt jogegyenlőség, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvét.
- [22] A pótszabadság jogintézménye mint a Kjt. 57. § (3) bekezdése alapján az oktatási és az egészségügyi ágazatban foglalkoztatott, oktató, nevelő munkát végző közalkalmazottakat a pihenőidő tekintetében az alapszabadságon felül megillető többletjogosultság nem tekinthető az Alaptörvényben biztosított alapvető jognak. Erre tekintettel a szabályozásban megjelenő esetleges differenciálás alkotmányosságának megítélése során nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségességi-arányossági tesztet kell alkalmazni. Mivel a pótszabadság *ex gratia* juttatásnak tekinthető az érintettek tekintetében, az Alkotmánybíróságnak egyrészt azt kellett feltárnia, hogy a felhatalmazó jogszabály alapján milyen alanyi kör tekinthető a juttatás igénybevételére jogosultnak, másrészt pedig, hogy a végrehajtási rendelet ezen (eredeti) jogosulti körön belül tett-e valamilyen megkülönböztetést, azaz jelen esetben zárt-e ki egyeseket annak igénybevételéből, és ha igen, annak volt-e tárgyilagossá megítélés szerinti ésszerű indoka. Ennek vizsgálata során az Alkotmánybíróság figyelembe vette azt is, hogy a Kr. hatálybalépését megelőzően a Kjt. érintett rendelkezésének végrehajtására szolgáló jogszabály, a 138/1992. (X. 8.) Korm. rendelet a közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben (a továbbiakban: Kr1.) 10. § (1) bekezdése nem differenciált az egyes intézménytípusok között, hanem általában a „közoktatási intézményben, a rendelet mellékletében felsorolt pedagógus-munkakörökben” foglalkoztatott közalkalmazottakat jogosította a pótszabadság igénybevételére.
- [23] A Kr1. fenti szövegezéséből is kitűnően 2013. szeptember 1. napját – a Kr. hatálybalépését – megelőzően nem a végrehajtási jogszabály, hanem a Kjt. vonatkozó rendelkezése határozta meg azon intézmények körét, amelyekben az oktató, nevelő munka az azt végző közalkalmazottakat feljogosítja az emelt mértékű pótszabadság igénybevételére. A Kjt. 57. § (3) bekezdése a – Módtv. által bevezetett, 2014. július 24-én hatályba lépett változtatásokat megelőzően – az oktatási ágazat tekintetében néhány fajta intézményt külön megnevezett (bölcsődék, csecsemőotthonok, óvodák), egyebekben pedig a „[...] továbbá az alsó-, közép-, és felsőfokú oktatás keretében” fordulatot használta, mint amelyekben a pótszabadság igénybevételére az érintettek jogosultak.
- [24] Az oktatási reform bevezetését megelőzően az oktatási intézmények köre a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Kt.) közoktatás rendszeréről, ezen belül a közoktatás intézményeiről is rendel-

kező IV. fejezete alapján a következő intézménytípusokat foglalta magában: *i)* a közoktatás nevelő, valamint nevelő és oktató intézményei (Kt. 20. §), *ii)* a közoktatás pedagógiai szakszolgálatának intézményei (Kt. 21. §), valamint *iii)* a pedagógiai szakmai-szolgáltató intézmények (Kt. 22. §). Az Nkt. 2012. szeptember 1-jén hatályba lépett 7. §-a, a „közoktatási” jelzőt „köznevelési”-re módosítva, a rendszer intézményeiként alapvetően továbbra is a fenti intézménytípusokat tartalmazza. A 7. § *a)–h)* pontjai a nevelési-oktatási intézményeket, *i)* pontja a pedagógiai szakszolgálati intézményt, *j)* pontja a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményt nevesíti. Az *a)–j)* pontok együtt alkotják ezen törvényi szabály alapján a köznevelési intézmények körét.

- [25] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az oktatási rendszer Kt., illetve Nkt. szerinti intézménytípusainak összevetése során elsősorban az adott intézménytípusokban folytatott, oktatással összefüggő tevékenységek, azaz az adott feladatellátás tartalmának, ezek esetleges változásának lehet(ne) jelentősége. Az oktatási reform más típusú (pl. a fenntartó személyében, az esetleges intézmény-összevonásokban, a foglalkoztatottak minősítési-, és előmeneteli rendszerében stb. bekövetkezett) változtatásai a pótszabadság igénybevételére való jogosultsággal kapcsolatos panasz megítélése szempontjából másodlagosnak tekinthetők. A gyermekekkel való foglalkozás, az oktatásra irányuló tevékenység alapvető szakmai szabályai – a gyermekek viszonylatában – az egyes intézménytípusokban nem változtak meg gyökeresen, ezért az Alkotmánybíróság megítélése szerint az oktatási reform egyéb irányú változtatásai ellenére a közoktatási és a köznevelési intézményrendszer a jelen ügy szempontjából megfeleltethető egymásnak; ez a helyzet az indítvány benyújtásakor fennállt.
- [26] A Kr., mint végrehajtási jogszabály hatályba lépésével a pótszabadság igénybevételére jogosultak tekintetében a „Nevelési-oktatási intézményben [...]” kitétel okán az érintetteket foglalkoztató intézménytípus tekintetében következett be változás. Erre tekintettel az Alkotmánybíróságnak a továbbiakban vizsgálnia kellett, hogy a Kjt.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos szövege alapján az intézménytípusnak, vagy az egyes oktatási intézményekben az ott foglalkoztatott közalkalmazottak által folytatott tevékenységnek volt-e jelentősége a pótszabadság szempontjából.
- [27] A Kjt. 55. §-ához (a törvényjavaslat elfogadását követően helyesen: 57. §-ához) fűzött miniszteri indokolás szerint „[a] Javaslat megállapítja a közalkalmazottaknak járó pótszabadságok körét, jogcímét és mértékét. A közalkalmazottnak pótszabadság jár a közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött idő után, melynek mértéke megegyezik a fizetési fokozat számával. Mindez azt jelenti, hogy a Javaslat a munkajogi szabályozás életkortól függő alapszabadság rendszerétől eltérő, és egyben kedvezőbb (magasabb mértékű) megoldást vezet be. A Javaslat pótszabadságot állapít meg, figyelemmel a beosztással járó fokozottabb munkaterhelésre, a munkáltató és a munkakör jellegére, valamint az egyes munkahelyeken jelentkező, meghatározott egészségi ártalmakra.” Erre tekintettel tartalmazta, illetve tartalmazza jelenleg a Kjt. 57. §-a a fizetési fokozathoz, a magasabb vezetői megbízáshoz, az oktató, nevelő munkához, a tudományos munkatársi munkakörhöz, a sugárzásnak és egyéb egészségi ártalomnak kitett munkakörben való munkavégzéshez, valamint a gyermekvédelmi szakellátási intézményben, javítóintézetekben történő bizonyos munkakörben történő munkavégzéshez kapcsolódóan a pótszabadságok differenciált rendszerét. A jelen ügy elbírálása érdekében az Alkotmánybíróságnak csak a (3) bekezdés (oktató, nevelő munka) szövegének vizsgálatát kellett lefolytatnia.
- [28] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a külön nevesített bölcsődéken, csecsemőotthonokon, és óvodákon kívül a jogalkotó által alkalmazott „továbbá az alsó-, közép-, és felsőfokú oktatás keretében,” kitétel az intézménytípusok tekintetében nem volt taxatív felsorolásként értelmezhető. A közoktatási/köznevelési rendszer különböző intézménytípusaiban – ezáltal a jelen ügy szempontjából releváns pedagógiai szakszolgálati intézményekben – foglalkoztatott pedagógus közalkalmazottak oktatásra, nevelésre irányuló munkavégzése is egyaránt kapcsolódhat az oktatás idézett, általánosnak tekinthető meghatározása szerinti bármely intézményhez. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a törvényszöveg fenti fordulatának egy intézmény fajtára, a nevelési-oktatási intézményekre történő szűkítése nem indokolt. Ezt az értelmezést támasztja alá az a körülmény is, hogy a Kjt. 57. § (3) bekezdése az oktatás mellett az egészségügyi ágazatot is (tehát itt sem annak egyes intézményeit) megjelöli, mint amelyben az oktató, nevelő munka jogosulttá tesz a pótszabadság igénybevételére. Mindezekre tekintettel nem állapítható meg, hogy az indítvány benyújtásakor hatályban volt törvény valójában a köznevelés rendszerébe tartozó intézménytípusok köréből egyeseket kiemelt volna.
- [29] A törvényi szabály vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a pótszabadság intézményét a jogalkotó bizonyos típusú, nevezetesen az oktató, nevelő tevékenységhez, nem pedig intézményhez kötötte. Ez a megoldás a fentiek szerint nem jelentette okszerűen azt, hogy ilyen tevékenységet a közoktatás/köznevelés intézményrendszerén belül kizárólag valamely intézménytípus alkalmazásában lehetett volna végezni. Az Alkotmánybíróságnak ezért a jelen ügy kapcsán azt is meg kellett vizsgálnia, hogy a pedagógiai szakszolgálati

intézményekben – adott munkakörökben – szakszolgálati pedagógusként történő munkavégzés a kérdéses időszakban (is) minősülhetett-e a Kjt. szerinti „oktató, nevelő” jellegűnek. Vizsgálnia kellett továbbá, hogy amennyiben a szakszolgálati pedagógusok munkavégzése – legalább részben – hangsúlyosan oktató, nevelő jellegűnek minősül, a tevékenységük rendelkezik-e olyan specifikumokkal, amelyek a pótszabadság tekintetében tett megkülönböztetés tárgyilagossá mérlegelés szerinti ésszerű indokaként szolgálhatott.

- [30] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság – a miniszteri tájékoztatóban foglaltakkal összhangban – megállapította, hogy a szakszolgálati tevékenységek között olyanok is lehetnek, amelyek nem igazodnak az iskolai tanévhez. A diagnosztikai, terápiás, tanácsadói, szakértői bizottsági stb. tevékenységek bár szintén a gyermekekre, tanulóira irányulnak, nem elsősorban nevelési-oktatási feladatokat tartalmaznak, továbbá az ilyen jellegű tevékenységek biztosítására egész évben, így a júniustól szeptemberig tartó iskolai szünet időtartama alatt is szükség lehet. Ugyanakkor a szakszolgálati pedagógusok bizonyos tevékenységeinek nevelő-oktató jellege megállapítható. A szakszolgálatoknál foglalkoztatott gyógy-, és egyéb pedagógusok jellemzően sajátos nevelési igényű gyerekekkel foglalkoznak. Elmondható, hogy az ezzel összefüggő (gyógy-, és egyéb) pedagógiai tevékenységüket a szakszolgálati (gyógypedagógus, és más, speciális szakirányú képzettséget szerzett, pedagógus végzettségű) pedagógusok egyrészt szakszolgálati tevékenység keretében végzik, másrészt azonban vannak olyan (integrált) nevelési-oktatási intézmények, amelyek maguk is alkalmaznak gyógypedagógust, vagy más, speciális szakértelemmel rendelkező pedagógust a gyermekek oktatásával kapcsolatos speciális feladatok helyben történő ellátása érdekében [Nkt. 47. § (9) bekezdés]. Más iskolákba a speciális pedagógiai tevékenységek ellátására adott esetben – miként a panaszban foglaltak alapján az indítványozó esetében is – utazó pedagógusként a szakszolgálati pedagógusok „járnak ki” [Nkt. 47. § (10) bekezdés]. Ezzel összhangban rendelkezik úgy a pedagógiai szakszolgálati intézményekről szóló 15/2013. (II. 3.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Mr.) 2. §-a, hogy a rendelet hatálya a köznevelési intézményekre is kiterjed [Mr. 2. § c) pont]. Az Mr. egyes szakszolgálati tevékenységekkel foglalkozó rendelkezéseinek vizsgálatával megállapítható, hogy azok jelentős részében nem a tanácsadói, szakértői, vagy koordinációs feladatok, hanem a neveléssel, oktatással, gondozással kapcsolatos tevékenységek dominálnak. Ilyenek a korai fejlesztés, oktatás és gondozás (Mr. 4–5. §); a fejlesztő nevelés (Mr. 6. §); a logopédiai ellátás (Mr. 25. §); a konduktív pedagógiai ellátás (Mr. 27. §); a gyógytestnevelés (Mr. 28. §); illetve részben a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása (Mr. 30. §) [az egyes szakszolgálati tevékenységek tartalmával, felsorolásával, valamint a rendeletalkotásra adott felhatalmazással kapcsolatban lásd még: Nkt. 18. §].
- [31] Az Alkotmánybíróság a szakszolgálati pedagógusok tevékenységének nevelő-oktató jellegével kapcsolatban áttekintette az Nkt. sajátos nevelési igényű gyermek nevelésére vonatkozó 47. §-ának, illetve a pedagógusok kötelességeit és jogait tartalmazó 62–63. §-ának rendelkezéseit is.
- [32] A 47. § alapján a sajátos nevelési igényű gyermek nevelése vagy az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban; a gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevő nevelési-oktatási intézményben történik [(3) bekezdés]. A törvény a (4) bekezdésben, a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához szükséges feltételek között az a)–b) pontban írja elő a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár vagy terapeuta, konduktor, konduktor-tanító, konduktor-óvodapedagógus, konduktor(tanító) vagy konduktor(óvodapedagógus) foglalkoztatását, továbbá a neveléshez és oktatáshoz szükséges egyéb eszközöket (speciális tanterv, tankönyv, speciális gyógyászati és technikai eszköz, valamint egyéb segédlet). A gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember vagy a (9) bekezdés rendelkezései alapján az intézmény alkalmazásában áll, vagy a (10) bekezdés alapján az utazó gyógypedagógusi hálózat útján biztosítható.
- [33] Az Alkotmánybíróság a vizsgálata során figyelemmel volt arra is, hogy az Nkt. kérdéses időszakban hatályos 62. § (13) bekezdésének első mondata a pedagógiai szakszolgálat intézményében foglalkoztatott pedagógusok számára előírta, hogy a gyermekekkel, tanulókkal való közvetlen foglalkozásra irányuló tevékenységekkel kapcsolatos feladatokat „heti huszonegy órában a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőben végzik”. Ugyanezen bekezdés második mondata alapján a szakszolgálati pedagógusok a közvetlen foglalkozásra megállapított időn kívül – munkaköri feladatként – látták el a szakértői véleményhez szükséges vizsgálatok, valamint a közvetlen foglalkozások előkészítésével kapcsolatos feladatokat, a vizsgálatok keretében készített vélemények egyeztetését, a szakértői vélemények elkészítését, biztosították a folyamatos nyitva tartást, továbbá végezték a gyermek, tanuló fejlődéséhez szükséges egyéb, intézményen kívüli tevékenységet, utaztak a gyermekekhez, tanulóhoz. Az

Nkt. 62. § (13) bekezdését a Módtv. 2014. július 24. napjával akként módosította, hogy a fenti második mondatot a hatályos szöveg már nem tartalmazza. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a vizsgálat szempontjából releváns időszakban megállapítható volt, hogy a törvényi rendelkezés értelmezése alapján a szakszolgálati pedagógusok sokrétű tevékenységének jelentős része nem pusztán lehetőségként tartalmazhatott oktató, nevelő jellegű feladatokat is, de az Nkt. pedagógusok kötelezettségeit tartalmazó 62. §-ának említett rendelkezése a gyermekekkel, tanulókkal való közvetlen foglalkozással kapcsolatban kötelezően elő is írta számukra munkaidejük releváns részének neveléssel-oktatással történő lekötését. Az Alkotmánybíróság ezen rendelkezéseket összevetette az egyéb – köztük a nevelési-oktatási – intézményekben foglalkoztatott pedagógusok munkaidejének kötelezően nevelésre-oktatásra fordítandó részére vonatkozó szabályokkal [Nkt. 62. § (5)–(12), valamint (14) bekezdései], és megállapította, hogy a vizsgált időszakban a munkaidő törvény alapján kötelezően nevelésre-oktatásra fordítandó időarányos része tekintetében nem volt lényeges mértékű eltérés a szakszolgálati és a nevelési-oktatási intézményekben foglalkoztatott pedagógusok között. Tekintettel arra az említett körülményre, hogy egyes (integrált) nevelési-oktatási intézmények maguk is alkalmaznak gyógypedagógust, vagy más, speciális szakértelemmel rendelkező pedagógust a gyermekek oktatásával kapcsolatos speciális feladatok helyben történő ellátása érdekében, az is megállapítható, hogy bizonyos esetekben nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott – így a Kr. támadott rendelkezése hatálya alá tartozó – pedagógusok a szakszolgálati pedagógusok tevékenységével nagyban megegyező tevékenységet ellátva azért válhattak jogosulttá az emelt mértékű pótszabadságra, mert munkavégzésüket nem pedagógiai szakszolgálati-, hanem egy más típusú intézmény foglalkoztatásában végezték.

- [34] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kr. támadott rendelkezése egymással összehasonlítható helyzetben lévő pedagógus munkakörben foglalkoztatott közalkalmazottak között az emelt mértékű pótszabadságra való jogosultság tekintetében különbséget tett.
- [35] 1.3. Az Alkotmánybíróságnak ezt követően meg kellett vizsgálnia, hogy az így megállapított különbségtételnek volt-e tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka.
- [36] A lefolytatott vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy a szakszolgálati pedagógusok által folytatott tevékenységekkel összefüggésben a munkavégzés nevelő-oktató jellege tekintetében nem mutatkozik olyan lényegi jellegű eltérés a két intézménytípusban foglalkoztatott pedagógusok feladatai között, amely a tárgyban kérdésben eltérő szabályozást indokolna. Ezen túlmenően, a pedagógiai tevékenység speciális vonásai (sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás, az esetlegesen eltérő módszerek, szakmai követelmények) sem tekinthetők a különbségtétel ésszerű indokának.
- [37] Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül a szakszolgálati pedagógusok tevékenységének a neveléshez-oktatáshoz közvetlenül nem kapcsolódó (szakértői, tanácsadó, koordinációs, stb. jellegű) része, illetve a szakszolgálati intézmények működésének és feladatainak egész évben folyamatosan történő biztosításának szükségessége sem. Mivel ezen feladatok ellátása nem, vagy nem szükségszerűen kapcsolódik a tanítási évhez, a szakszolgálati intézmények működését az iskolai szünetek alatt is biztosítani kell. Amennyiben az évi 25 nap pótszabadság igénybevételének biztosítása a szakszolgálati pedagógusok számára ezt a folyamatos működést a kérdéses időszakban objektív módon, megállapíthatóan veszélyeztette, az a pótszabadság szempontjából tett különbségtételnek is ésszerű indokául szolgálhat.
- [38] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy maga a jogalkotó a Módtv. által bevezetett változtatásokkal immár *expressis verbis* megjelöli a szakszolgálati pedagógusokat az emelt mértékű pótszabadságra jogosultak körében. Ebből a körülményből az is következik, hogy a jogalkotó mérlegelése alapján a szakszolgálatok folyamatos működését maga a pótszabadság jogintézménye nem veszélyezteti, ellenkező esetben az új szabályozással kapcsolatban merülhetnének fel más típusú (az érintett tanulók alapvető jogait érintő) alkotmányos aggályok.
- [39] Az Alkotmánybíróság arra is rámutat, hogy a nevelési-oktatási intézményekben jellemzően és elsődlegesen – az esetlegesen *vis maiornak* tekinthető körülményektől eltekintve – valamennyi, tehát a pedagógusokat megillető alap-, és pótszabadságok igénybevételére egyaránt az iskolai szünetek időtartama alatt kerül sor [Lásd: Kr. 30. § (4) bekezdés]. Ezt a tanítási év, az azzal összefüggő oktatási szünetek speciális szabályai (Nkt. 30. §) – amelyek alapján iskolatípustól függően nyáron legalább 30, illetve 60 napig, továbbá tanítási évenként legalább három alkalommal legkevesebb 6 összefüggő napon át tanítás nem történik –, továbbá a tanári kar létszáma, az ilyenkor szükséges helyettesítés biztosításának esetleges nehézségei tehetik szükségessé. A Módtv.-vel bevezetett változtatásoknak a Kr. szabályain történő átvezetését, 2014. november 4. napját megelőzően

a Kr. 30. § (4) bekezdésének a szabadságok kiadásának rendjére vonatkozó szabályai általánosságban a pedagógusok tekintetében tartalmaztak előírást. Ezt követően a szöveg úgy módosult, hogy a nevelési-oktatási intézményeket nevesíti az elsősorban a tanítási szünetekben történő szabadságkiadási kötelezettség tekintetében. Ebből az is következik, hogy a szakszolgálati intézmények tekintetében a szabadságok igénybevételére a naptári év egésze tekintetében lehetőség van. Megállapítható tehát, hogy a folyamatos működés biztosítását az emelt mértékű pótszabadság igénybevétele – a munkáltató oldaláról vizsgálva az annak kiadására irányuló kötelezettség – a jogalkotó szerint sem veszélyezteti. Ez elsősorban munkaszervezéssel kapcsolatos tervezhetőségi kérdés, amely alkotmányossági szempontú mérlegelési kérdéseket nem vet fel.

- [40] Az Alkotmánybíróság a szabadságkiadások Kr.-ben szabályozott rendjével kapcsolatban megjegyzi, hogy a 30. § (4) bekezdés 2014. november 4. napját megelőzően hatályban volt szövegének alkotmányossági szempontú vizsgálatát a jelen ügyel összefüggésben nem tartotta szükségesnek amiatt, hogy az valamennyi pedagógusra általában tartalmazott rendelkezést. A szakszolgálati pedagógusok tekintetében a szabadságok elsődlegesen a nyári tanítási szünetben történő kiadási kötelezettsége az ilyen intézmények működése szempontjából az emelt mértékű pótszabadság igénybevételének lehetősége nélkül is vethetett volna fel problémát. Ez azonban egyrészt nem az indítványozó által sérülni vélt alapjogokkal állt volna összefüggésben, másrészt pedig az említett rendelkezés utolsó mondatának „[h]a a szabadság a nyári szünetben nem adható ki [...] a nevelési év többi részében kell kiadni” kitétele az Alkotmánybíróság szerint korábban is lehetővé tette a szakszolgálati intézmények tekintetében, hogy a naptári év többi részében kerüljön sor a szabadságok kiadására. Megfelelő szabadságolási tervek, a munkaszervezési (vezetői) feladatok megfelelő ellátása révén tehát ezen intézmények működésében a fennakadások korábban is megelőzhetőek voltak. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság nem látta okát, hogy a vizsgálatot az említett rendelkezésre kiterjessze.
- [41] 1.4. Az Alkotmánybíróság az 1.1–1.3. pontokban (Indokolás [17]–[40]) foglaltak alapján megállapította, hogy a Kjt. 57. § (3) bekezdésében szabályozott oktató, nevelő munka szempontjából az indítványozó mint pedagógiai szakszolgálatnál foglalkoztatott (gyógy)pedagógus, és a Kr. támadott rendelkezésében nevesített nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógusok egymással összevethető helyzetben lévőeknek tekinthetők. A vizsgálat nem tárt fel olyan tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerűnek tekinthető indokot, amely alapján a Kr. rendelkezése által megvalósított különbségtétel, ami szerint a törvényben az oktató, nevelő munkát végzők számára biztosított emelt mértékű pótszabadság igénybevételére a kérdéses időszakban a pedagógusok közül kizárólag a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak voltak jogosultak, igazolható lenne.
- [42] A támadott rendelkezés a Kr. hatálybalépésétől, 2013. szeptember 1. napjától a Módtv.-vel bevezetett változásoknak a Kr.-en való átvezetéséig, azaz 2014. november 3. napjáig volt hatályban. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét ügyben még alkalmazni kellene. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – az akkor egyébként még hatályban lévő jogszabály ellen – nyújtotta be. Az Abtv. alapján a jogszabály alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül bekövetkező jogsérelem esetén, amennyiben nem áll rendelkezésre jogorvoslati eljárás, vagy jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó kimerítette, az alkotmányjogi panasz érdemben elbírálható. A jelen ügy kapcsán az Alkotmánybíróság a befogadás során korábban már vizsgálta az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti feltételeket. A jogsérelem az indítványozó esetében a Kr. hatálybalépésével, bírói döntés nélkül következett be. Jogorvoslati eljárás igénybevételére az indítványozónak a Kr. 30. § (1) bekezdésében foglalt szabállyal összefüggésben, érdemben nem volt lehetősége. A támadott rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása a jövőre nézve megnyithatja az indítványozó (és a vele azonos helyzetben lévő más személyek) előtt az igényérvényesítés lehetőségét. Mivel a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 286. § (1) bekezdése alapján a munkajogi igény három év alatt évül el, a jelen ügy kapcsán éppen az Alkotmánybíróság döntése biztosíthatja egyedülként a pótszabadsággal kapcsolatos igény eredményes érvényesítésének lehetőségét. A korábban kifejtettek szerint a Módtv.-vel bevezetett módosítások csak részben rendezték a változtatások hatálybalépését megelőzően fennállt jogviszonyok tekintetében a pótszabadság kérdését. A törvénymódosítás alapján ugyanis az érintett közalkalmazottak csak a 2014. július 1. napjától december 31. napjáig terjedő időszakra váltak utólag jogosulttá 15 munkanap pótszabadság igénybevételére; a Módtv. a 2013. szeptember 1. napja és 2014. július 1. napja közötti időszak vonatkozásában azonban nem tartalmazott rendelkezést. Az érintett időszakra vonatkozóan az akkor hatályban volt, az érintett pedagógusok vonatkozásában hátrányos megkülönböztetést tartalmazó jogszabályi rendelkezéssel okozott jogsérelem reparálásának lehetőségét az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesség-

get megállapító döntése megalapozza. Az Abtv. 41. § (3) bekezdésére figyelemmel a konkrét esetben való alkalmazhatóság a jelen ügyben megállapítható, így az eljárás megszüntetésének nincs helye.

- [43] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a Kr. 30. § (1) bekezdésének 2013. szeptember 1. napjától 2014. november 3. napjáig hatályban volt szövege sértette a diszkrimináció tilalmát, ezért alaptörvény-ellenes volt.
- [44] 2. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a fentiek szerint a Kr. támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét a XV. cikk sérelme okán megállapította, az indítványozó egyéb – az Alaptörvény XVII. cikk (3), illetve (4) bekezdésében foglalt alapvető jogainak sérelmére hivatkozó – érvelésének érdemi vizsgálatát nem folytatta le.
- [45] 3. Az Alkotmánybíróság jelen határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2015. április 28.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/403/2014.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 61. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3081/2015. (V. 8.) AB HATÁROZATA

a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére írá-

nyuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény Nemzeti hitvallásának tételmondataira, a B) cikk (1) bekezdésére, az R) cikkére, az I. cikk (1) bekezdésére, a II. cikkére, a III. cikkére, a XIII. cikk (1) bekezdésére a XXVIII. cikk (2) bekezdésére, a 25. cikk (1) bekezdésére, a 26. cikk (1) bekezdésére valamint a 28. cikkére alapított indítványi elemek tekintetében – visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Fővárosi Ítéletábrla 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítélete ellen – a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2014. január 22-én, a Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2014. február 3-án érkezett be. A panaszbeadvány a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, III. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, XXVIII. cikk (1)–(2) és (7) bekezdéseivel, 25. cikk (1) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével valamint 28. cikkével tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz előzményeként a mellékelt iratokból megállapítható, hogy az indítványozó személygépkocsijára 2008. május 5-én délután, Budapesten kerékbilincset helyezett fel a közterület-felügyelet, mert megítélésük szerint az indítványozó úgy parkolt, hogy azzal megsértette a józsefvárosi zöldterületek és zöldfelületek védelméről, használatáról szóló 57/2007. (X. 16.) Budapest Főváros VIII. kerület Józsefváros Önkormányzati rendeletet (a továbbiakban: 57/2007. Önkorm. r.). Az indítványozó a kerékbilincset észlelve a hátrahagyott csekken a kerékbilincs eltávolításának költségét megfizette, ezt a közterület-felügyelet felé igazolta, majd ezt követően a személygépkocsijáról a kerékbilincset leszerelték. A közterület-felügyelet a szabálytalan parkolás miatt az indítványozóra helyszíni bírságot is kiszabott, de ezt az indítványozó a szabálytalan parkolás tényét vitatva nem fizette meg. A közterület-felügyelet intézkedésének jogszerűségét, valamint az 57/2007. Önkorm. r. területi hatályát vitatva az indítványozó 2008. május 6-án, elektronikus úton a jegyzőhöz is fordult. Az elektronikus úton benyújtott panaszát azonban a jegyző nem bírálta el, ezért azt az indítványozó a közterület-felügyeletnek is eljuttatta, majd 2009. február 2-án kára megtérítését is kérte. Az indítványozó ellen annak ellenére, hogy a helyszíni bírságot nem fizette meg, szabálysértési eljárás nem indult.
- [4] 2010. május 25-én, az indítványozó kérelmére, a Pesti Központi Kerületi Bíróság fizetési meghagyást bocsátott ki, amellyel szemben a közterület-felügyelet mint kötelezett, ellentmondással élt, így az eljárás perré alakult. A Pesti Központi Kerületi Bíróság hatáskör hiánya miatt a keresetlevelet 2011. február 17-én áttette a Fővárosi Törvényszékhez.
- [5] 3. Az indítványozó – az ügy felperese – keresetében a kerékbilincs eltávolításából származó vagyoni és nem-vagyoni kára, valamint ezek késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni a közterület-felügyeletet (az ügy alperesét). A közterület-felügyelet a kereset elutasítását kérte; álláspontja szerint a kerékbilincselés jogszerűen történt, mivel az indítványozó gépjárműve az úttesttől látható módon elhatárolt gyepfelületen parkolt. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó (felperes) keresetét nem találta alaposnak. 4.P.21.677/2012/2. számú, 2012. október 9-én kelt ítélete indokolásában kiemelte, hogy a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Kftv.) – az intézkedés foganatosításakor hatályos – 1. § (4) bekezdés a) pontja, 7. § (1) bekezdése és 8. § (1) bekezdése alapján a közterület-felügyelet feladata többek között a közterületek jogszerű használatának, a közterületen folytatott engedélyhez, illetve útkezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenység szabályszerűségének ellenőrzése; a közterület-felügyelő rendszeres, illetőleg folyamatos hatósági ellenőrzést végez az illetékességi területén, és köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a feladatkörébe tartozó jogszabálysértő tény, tevékenységet, mulasztást észlel vagy olyan tény, tevékenységet, mulasztást hoznak tudomására, amely a feladatkörébe tartozó ügyben beavatkozást tesz szükségessé.
- [6] Az ítélet hivatkozott a Kftv. kerékbilincs alkalmazásáról, mint közterület-felügyelői intézkedésről rendelkező 20. § (1)–(2) bekezdéseire is, valamint idézte ugyancsak a kerékbilincs alkalmazása vonatkozásában a Budapest

főváros közigazgatási területén a járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Főv. Kgy. rendelet) 42. § (1) és (7)–(8) bekezdéseit.

- [7] A bíróság ezt követően megállapította, hogy a közterület-felügyelet tevékenysége hatósági ellenőrzésnek, majd intézkedésnek minősült, ezért azt kellett vizsgálni, hogy közigazgatási jogkörben okozott-e kárt az indítványozónak. Ennek megítéléséhez felhívta a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdését, 355. § (1) bekezdését, és kiemelte a 349. § (1) bekezdését, amelynek értelmében: „Államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.”
- [8] Az ítélet a régi Ptk. 349. § (1) bekezdésében írt feltételeket a konkrét ügyben vizsgálva elemezte a Kftv. 23. §-át, különösen annak (3) bekezdését, valamint a Főv. Kgy. rendelet 43. §-át. Ezen – a vizsgált intézkedés foganatosításakor hatályos – jogszabályi rendelkezések értelmében, ha a közterület-felügyelői intézkedést követően államigazgatási eljárás vagy szabálysértési eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye, amelyet az intézkedés napjától számított 8 napon belül a jegyzőhöz kell benyújtani. A bíróság úgy érvelt, hogy mivel az indítványozó állítása szerint sem indult ellene szabálysértési eljárás, ezért a régi Ptk. 349. § (1) bekezdésében írt jogorvoslatnak ez a 8 napon belüli, jegyzőhöz benyújtható panasz tekinthető. E jogorvoslatot (panasztételi lehetőséget) pedig ténylegesen nem meríti ki, hogy az indítványozó elektronikus úton a jegyzőhöz fordult, mert a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 2008 májusában hatályos 34. § (1) bekezdés első mondata szerint főszabályként a kérelmet a hatósághoz írásban vagy szóban lehet előterjeszteni. Az indítványozó elektronikus úton előterjesztett beadványa ezért nem minősült hatósági eljárást megindító kérelemnek; vagyis – az ítélet szerint – az indítványozó a közterület-felügyelet kárfelelőssége alapjául szolgáló konjunktív feltételek közül a jogorvoslat kimerítését nem bizonyította. A bíróság ezért az indítványozó (felperes) keresetét további vizsgálat nélkül elutasította.
- [9] 4. Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben sérelmezte, hogy a közterület-felügyelet őt arról tájékoztatta, hogy szabálysértési eljárást fognak indítani ellene – ez a közterület-felügyelet törvényi kötelezettsége is lett volna –, így alappal számíthatott arra, hogy a kifogásolt intézkedéssel szemben majd ezen eljárás során élhet jogorvoslással. Kifogásolta azt is, hogy a személygépkocsiján hátrahagyott tájékoztatásban nem szerepelt a jegyzőnél benyújtható panasz, mint jogorvoslati lehetőség. Sérelmesnek tartotta továbbá az elektronikus úton előterjesztett beadványa nyomán a jegyző eljárásának a hiányát is. A közterület-felügyelet mint alperes, ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [10] A Fővárosi Ítéletábrla a 2013. október 8-án kelt, 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítéletében a fellebbezést nem találta alaposnak, és egyetértett az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással, valamint a döntés jogi indokaival is. A másodfokú ítélet kiemelte, hogy az indítványozó kártérítés iránt indított pert, így kizárólag arról kellett döntenie, hogy a közterület-felügyelet kártérítési felelőssége fennáll-e az indítványozóval szemben; más közigazgatási szervek felelőssége illetve esetleges mulasztása nem bír jelentőséggel. Helyesnek tartotta a Fővárosi Ítéletábrla, hogy az elsőfokú bíróság a régi Ptk. 349. §-át alkalmazta az ügyben, mivel a kerékbilincs alkalmazása – amelyből az indítványozó a kárát származtatta – a Kftv.-ben szabályozott közterület-felügyelői intézkedés, és foganatosítása ilyenként a közhatalom gyakorlásának minősül.
- [11] Kiemelte a Fővárosi Ítéletábrla másodfokú ítélete, hogy a régi Ptk. 349. § (1) bekezdése értelmében az államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette. A döntés rámutatott: „Az alperes a felperessel szemben két intézkedést foganatosított: egyrészt kerékbilincset alkalmazott, másrészt helyszíni bírságot szabott ki. A felperes előadása szerint kára a kerékbilincs alkalmazásából származott, ezért az ügyben közömbös, hogy a helyszíni bírság be nem fizetése miatt indult-e szabálysértési eljárás”; a szabálysértési hatóság döntése, illetve az abban megállapított tényállás pedig egyébként sem kötné a bíróságot a kárfelelősséggel kapcsolatos határozatának meghozatalában. A másodfokú ítélet szerint a kerékbilincs alkalmazásával kapcsolatos intézkedés a fel- majd leszereléssel befejeződött. Az intézkedés foganatosításakor hatályos Főv. Kgy. rendelet 43. § (1) bekezdése és a Kftv. 23. § (3) bekezdése értelmében, ha a közterület-felügyelői intézkedést követően államigazgatási eljárás vagy szabálysértési eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye, amelyet az intézkedés napjától számított 8 napon belül a jegyzőhöz kell benyújtani. Az Ítéletábrla észlelte, hogy elektronikus úton az indítványozó előterjesztett egy beadványt

a jegyzőhöz, de ennek kapcsán – az elsőfokú bíróság döntésében foglaltakkal azonosan – a Ket. akkor hatályos 34. § (1)–(3) bekezdéseire hivatkozott, amelyeknek ez a beadvány nem felelt meg, így nem volt alkalmas a panasz joghatásainak kiváltására.

- [12] A Fővárosi Ítéletábrla döntése értelmében így az indítványozó az intézkedéssel szemben a rendelkezésre álló rendes jogorvoslatot nem vette igénybe, ami miatt a kártérítés régi Ptk. 349. § (1) bekezdésében meghatározott különös feltétele nem áll fenn. A kárfelelősség általános feltételeinek vizsgálata ezért mellőzhető volt, mivel a kártérítés elemeinek együttesen kell fennállniuk. A Fővárosi Ítéletábrla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [13] 5. A Fővárosi Ítéletábrla jogerős ítéletével szemben – az elsőfokú bíróság döntésére is kiterjedő hatállyal – az indítványozó 2014. január 22-én alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó a Fővárosi Ítéletábrla 6 Pf.22.312/2012/3. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a bírói döntések megsemmisítését kérte. Az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az alkotmányjogi panasz a Nemzeti hitvallás egyes részeit, a B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, az I. cikk (1) bekezdését, a II. cikket, a III. cikket, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1)–(2) és (7) bekezdéseit, a 25. cikk (1) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését valamint a 28. cikket nevezte meg.
- [14] 5.1. A pertörténet rövid bemutatását követően az indítványozó az alábbiakat adta elő. Álláspontja szerint a közterület-felügyelet szabálysértési hatóságként járt el, nem pedig államigazgatási jogkörben, hiszen helyszíni bíróságot is kiszabott. A kerékbilincs alkalmazásával okozott kár az intézkedés befejezésével már bekövetkezett, ezért nem volt elhárítható, és nincs az elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőség. Hivatkozott arra is, hogy a Kftv. 23. § (3) bekezdése szerinti jegyzőhöz fordulás lehetősége – mintegy kiegészítő jelleggel – csak abban az esetben biztosított, ha a közterület-felügyelő intézkedését követően államigazgatási vagy szabálysértési eljárás nem indul. A hatóság azonban őt arról tájékoztatta, hogy ügyében szabálysértési eljárást fog indítani, ami az intézkedés időpontjában hatályos, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: régi Szabs.tv.) 136–137. §-ai alapján törvényi kötelezettség is volt. A Kftv. 23. § (3) bekezdése szerint a jegyzőhöz 8 napon belül lehetett panaszt benyújtani. Az indítványozó szerint ennyi idő alatt számára nem derülhetett ki az, hogy a hatóság tájékoztatása és a törvényi kötelezettség ellenére mégsem indul ellene szabálysértési eljárás, vagyis mégsem lesz lehetőség az annak során rendelkezésre álló jogorvoslat keretei között kifogásolni a közterület-felügyelet intézkedését. Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a személygépkocsiján hátrahagyott tájékoztatásban, megtévesztő módon, nem szerepelt a jegyzőnél benyújtható panasz, mint jogorvoslati lehetőség. Ezt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való joga sérelmének tartotta, és hangsúlyozta, hogy a jogorvoslat lehetőségéről való tájékoztatás olyan garanciális szabály, amitől nem lehet eltekinteni.
- [15] Az indítványozó megerősítette, hogy a közterület-felügyelet által rá kiszabott helyszíni bírságot nem vette tudomásul, ezt követően pedig nem indult ellene szabálysértési eljárás; vagyis sem helyszíni bírság, sem szabálysértési határozat nem állapította meg, hogy ő szabálysértést követett volna el. Az pedig, hogy a hatóság és a bíróság mégis szabálysértőnek tekintse azt, akiről ezt jogerősen nem állapították meg, álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos alapértékével, a XXVIII. cikk (2) bekezdése szerinti ártatlanság vélelmével, valamint a VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jó hírnévhez való joggal. Az indítványozó véleménye szerint a kerékbilincs alkalmazása és a helyszíni bírság kiszabása „azonos alaphól eredő intézkedések”, és szabálysértés hiányában nincs jogalapjuk. Erre utal a hatóság tájékoztatója is, amely nem szólt külön arról, hogy a kerékbilincselés, mint „független intézkedés” ellen milyen jogorvoslat vehető igénybe, csak a helyszíni bírság jogkövetkezményeit tartalmazta.
- [16] Az indítványozó előadta, hogy megítélése szerint ügyében a közterület-felügyelet eljárására a Kftv. 23. § (1) bekezdése alapján, az ügy jellege szerint a szabálysértésekről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni (nem pedig a Ket.-et), mivel a hatóság által hátrahagyott jegyzőkönyv szerint a kerékbilincs alkalmazására szabálysértés miatt került sor, és helyszíni bírságot is csak szabálysértés miatt lehet kiszabni. A régi Szabs.tv. szabályai szerint pedig gépjárművel elkövetett szabálysértés esetén a helyszíni bírság tudomásul nem vételét követően a szabálysértési eljárást az egyébként irányadó rendelkezések szerint le kell folytatni (137. §). Ilyen esetben jogorvoslat igénybevitelére az indítványozó álláspontja szerint ezen eljárás során nyílik lehetőség.

- [17] 5.2. Sérelmezte az indítványozó az alkotmányjogi panaszban azt is, hogy a régi Ptk. 349. § (1) bekezdését – amely a kártérítési felelősség megállapíthatóságának feltételként előírja a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslat igénybe vételének kötelezettségét is –, mint anyagi jogi szabályt, úgy alkalmazta a bíróság a támadott döntésekben, hogy arra az alperes hatóság nem hivatkozott, a felek nem hívták fel. Véleménye szerint a bíróság ezzel „az alperes hatóság ügyvédjévé vált”, ami megsértette a tisztességes és pártatlan bírósági eljárás követelményét [XXVIII. cikk (1) bekezdés], a hátrányos megkülönböztetés tilalmát [XV. cikk (2) bekezdés], valamint a törvény előtti egyenlőséget [XV. cikk (1) bekezdés].
- [18] 5.3. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban több alkalommal is kiemeli, hogy a hatóság tájékoztatása és a régi Szabs.tv. 136–137. §-ainak előírására figyelemmel nem tudott arról, hogy nem indul az ügyében szabálysértési eljárás, ezért nem értékelhető a terhére, hogy nem fordult panasszal a jegyzőhöz. A Kftv. 23. § (3) bekezdése értelmében a jegyzőhöz fordulás lehetőségének az a feltétele, hogy más eljárás ne induljon. A szabálysértési eljárást azonban a régi Szabs.tv. hivatkozott rendelkezései alapján le kellett volna folytatni. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapvető jogát [XXVIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslathoz való jogát [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sértőnek és megtévesztőnek tartja az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések azon kitételeit, amelyek a felróják, hogy nem vette igénybe a rendelkezésre álló jogorvoslatot (a jegyzőhöz fordulás szubszidiárius lehetőségét), mert éppen az alperes hatóság nem tette lehetővé számára, hogy jogorvoslattal éljen, amikor – mint ez időben később kiderült – nem indította meg azt az eljárást (a szabálysértési eljárást), melynek során erre lehetősége nyílt volna. Az indítványozó szerint, ha ellene indult volna szabálysértési eljárás, annak során lett volna lehetőség arra, hogy kiderüljön, a kerékbilincs alkalmazása is jogszerűtlenül történt. Emiatt nem közömbös, hogy ez az eljárás megindult-e vagy sem. Sérelmezte azt is, hogy a bíróság a támadott döntésekben nem indokolta, hogy miért helytelen az az előadott érvelése, hogy a jegyzőhöz fordulás 8 napos határideje úgy telt le, hogy ezen belül nem is tudta meg, hogy ellene mégsem indul szabálysértési eljárás. A szabálysértési eljárás során megtérülhetett volna az indítványozó kára, amelyet a közterület-felügyelet intézkedéséből származtatott, azonban – amint arra az alkotmányjogi panasz felhívja a figyelmet – ebben az esetben sem a kár elhárítására [rég Ptk. 349. § (1) bekezdés], mindössze a kár megtérítésére alkalmas jogorvoslati lehetőségről lehetett volna szó.
- [19] Szintén a tisztességes eljáráshoz való jogot sértőnek tartotta az indítványozó azt, hogy a bíróság nem tekintette joghatás kiváltására alkalmasnak, hogy elektronikus úton fordult a jegyzőhöz, és a panasz benyújtására a Ket. szabályait rendelte alkalmazni.

II.

- [20] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„Nemzeti hitvallás

[...]

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.

Valljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.”

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

„III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.

(2) Tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.

(3) Tilos az emberi fajnemesítést célzó gyakorlat, az emberi test és testrészek haszonszerzési célú felhasználása, valamint az emberi egyedmásolás.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[21] 2. A Kftv.-nek az indítványban hivatkozott és az alkotmányossági vizsgálatba bevont, 2008. május 5-én hatályos rendelkezései:

„23. § (1) A felügyelő eljárására – ha jogszabály másként nem rendelkezik – az ügy jellegétől függően az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló, illetőleg a szabálysértésekről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) Az e törvényben szabályozott felügyelői intézkedések miatti jogorvoslatra az államigazgatási eljárás, illetőleg a szabálysértési eljárás szabályai az irányadók.

(3) Ha a felügyelői intézkedést követően a (2) bekezdésben említett eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. A panaszt az intézkedés napjától számított 8 napon belül a jegyzőhöz kell benyújtani.

(4) A jegyző a panasz tárgyában a beérkezéstől számított 8 napon belül az államigazgatási eljárás általános szabályai szerint határozattal dönt.”

- [22] 3. A Főv. Kgy. rendeletnek az ügyben alkalmazott és az alkotmányossági vizsgálatba bevont, 2008. május 5-én hatályos rendelkezései:

„42. § (4) A kerékbilincs használata során a gépjármű első szélvédőjén – vagy ha ez nem lehetséges, más alkalmas módon – jól látható helyen, az intézkedéssel kapcsolatos, ábrával kiegészített tájékoztatást – külföldi rendszámú jármű esetén angol, német és orosz nyelven is – kell elhelyezni, amelynek

a) utalnia kell arra, hogy a jármű vezetője jogszabályellenes magatartást tanúsított, és emiatt a közterület-felügyelő olyan eszközt alkalmazott, amelynek eltávolítása nélkül a jármű sérülésmentesen nem helyezhető üzembe,

b) tartalmaznia kell a kerékbilincs eltávolításának módját, alkalmazásának költségeit és a költség befizetésének rendjét,

c) az intézkedés időpontját.”

„43. § (1) Ha a közterület-felügyelői intézkedést követően államigazgatási vagy szabálysértési eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. A panaszt az intézkedés napjától számított 8 napon belül a Fővárosi Önkormányzat feladat- és hatáskörében eljáró közterület-felügyelő esetében a főjegyzőhöz, kerületi önkormányzat esetében pedig az illetékes kerületi jegyzőhöz kell benyújtani.”

- [23] 4. Az indítvánnyal támadott bírói döntések a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú ítélete.

III.

- [24] Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az eljárás alapjául szolgáló alkotmányjogi panaszok megfelelnek-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság először a formai feltételeket vizsgálta meg.
- [26] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt határidőn belül terjesztette elő, mert a tértivevény tanúsága szerint a támadott bírósági döntést 2013. november 25-én vette kézhez az indítványozó jogi képviselője, az alkotmányjogi panaszt pedig az indítványozó 2014. január 22-én nyújtotta be a Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybírósághoz.
- [27] Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést – nevezetesen az Abtv. 27. §-ára történő hivatkozást –, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [28] Az indítvány kitér az eljárás megindításának indokaira, és Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegként – egyebek mellett – a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való joga, a jogállamiság alkotmányos alapértéke, a jó hírnévhez való joga, az ártatlanság védelme, a jogorvoslathoz való joga, a hátrányos megkülönböztetés tilalma valamint a törvény előtti egyenlőség sérelmére hivatkozik. [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [29] Az indítványban felhívott alaptörvényi rendelkezések kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi.
- [30] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. A 3033/2013. (II. 12.) AB végzés az Alkotmánybíróság korábbi határozatára utalva a fentieket megerősítette: „az alkotmányjogi panasz az Alkotmányban szabályozott alapvető jogok védelmének eszköze, mely alapvető jogok rendeltetése az, hogy az államhatalommal szemben alkotmányos garanciákat teremtsenek az állampolgár, az egyén vagy egy közösség jogainak védelmére, cselekvési autonómiájának biztosítására. [65/1992. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1992, 289, 291.]” [Indokolás [7]]. Ennek alapján alkotmányjogi panasz – a jogbiztonság egyes elemeinek kivételével – csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható, valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjából is következik, hogy alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani.
- [31] A Nemzeti hitvallás idézett tételmondatai, a B) cikk (1) bekezdése – amennyiben annak kapcsán az indítványozó nem visszaható hatályú jogalkotásra vagy a felkészülési idő hiányára hivatkozik –, az R) cikk, a 25. cikk

- (1) bekezdése, a 26. cikk (1) bekezdése valamint a 28. cikk nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi szakaszok címzettje nem az indítványozó, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre az előírásokra alapítani [Lásd: 3267/2014. (XI. 4.) AB végzés]. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az e rendelkezések sérelmét állító indítványi elemeket – tekintettel arra, hogy azok címzettje nem az indítványozó, ezért nem biztosítanak számára olyan jogot, amelyre alkotmányjogi panaszt közvetlenül lehetne alapítani – az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [32] Az alkotmányjogi panasz megjelölte ugyan az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, II. cikkét, III. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését valamint XXVIII. cikk (2) bekezdését, specifikusan e rendelkezésekre vonatkozóan azonban érdemi, az ügyben felmerülő probléma szempontjából alkotmányjogilag releváns indokolást nem terjesztett elő. Az indítvány e tekintetben tehát nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *e)* pontjának, ezért az alkotmányjogi panasz ezen részeit az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján visszautasította.
- [33] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntéseket. [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont].
- [34] Az indítvány az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként a fent hivatkozott alaptörvényi cikkeket jelölte meg. [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont].
- [35] Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont].
- [36] Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont].
- [37] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételeit vizsgálta meg.
- [38] Az indítványozó az „egyedi ügyben érintettnek” minősül, a támadott bírósági döntésekkel elbírált per felperese volt.
- [39] A Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.22.312/2012/3. számú ítélete – amelyet az indítványozó támadott – az ügy érdemében hozott, jogerős, másodfokú döntésnek minősül.
- [40] „Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére” hivatkozott az indítványozó, a fent írtak szerint.
- [41] Az indítványozó a rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, az elsőfokú bírósági döntéssel szemben fellebbezéssel élt. (Abtv. 27. §.)
- [42] Az indítványozó által felvetett alkotmányossági probléma – vagyis az, hogy ellene, mint később kiderült, a hatósági tájékoztatás és a régi Szabs.tv. előírásai ellenére nem indult szabálysértési eljárás, az ott igénybe vehető jogorvoslatokkal nem tudott élni, a bíróság ezért a kártérítési perben egy másik, szubszidiárius, határidőhöz kötött panasztételi lehetőség kimerítését kérte számon, és ennek hiányában a keresetét érdemben nem vizsgálta – a bírói döntést érdemben befolyásolónak tekinthető. (Abtv. 29. §.)
- [43] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Indokolás [30]–[31] bekezdéseiben írt indítványi elemek visszautasítása mellett – az alkotmányjogi panasz befogadásáról döntött.

IV.

- [44] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [45] 1. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által a támadott bírósági döntések kapcsán felvetett alkotmányossági problémát először az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szempontjából vizsgálta meg.
- [46] Az indítványozó alkotmányjogi panaszban foglalt kifogásai összegezve azt tartalmazták, hogy az indítványozóval szemben a közterület-felügyelet – a kerékbilincs alkalmazását és a kiszabni kívánt helyszíni bírság visszautasítását követően – a régi Szabs.tv. 136–137. §-ainak előírása és saját tájékoztatásuk ellenére nem indított szabálysértési eljárást. Így nincs olyan hatósági döntés, amely szerint az indítványozó szabálysértést követett volna el; mivel pedig az indítványozó a kerékbilincs alkalmazását is jogszerűtlennek tartotta, kártérítési pert indított a közterület-felügyelet ellen az ezen intézkedésből származó vagyoni és nemvagyoni kárai megtérítésére. A bíróság azonban első- és másodfokon is a kárfelelősség általános feltételeinek vizsgálata nélkül elutasította az indítványozó keresetét a régi Ptk. 349. § (1) bekezdését alkalmazva, arra hivatkozva, hogy az abban foglalt

különös feltételt az indítványozó nem teljesítette, mert a Kftv. 23. § (3) bekezdésében valamint a Főv. Kgy. rendelet 43. § (1) bekezdésében biztosított 8 napon belüli, a jegyzőnél előterjeszhető panasztételi lehetőségével nem élt. Az indítványozó azon érveire, melyek szerint ő alappal számíthatott a szabálysértési eljárás megindulására – amely törvényi kötelezettség lett volna, és amelyben a kerékbilincs alkalmazásával szemben is jogorvoslattal élhetett volna a Kftv. 23. § (3) bekezdése szerint –, és ennek elmaradásáról nem szerzett tudomást a szubszidiárius panasztételi lehetőségre nyitva álló 8 napon belül, a (másodfokú) bíróság ítélete úgy reagált, hogy nem releváns, hogy az ügyben nem indult szabálysértési eljárás, mert az indítványozó a kárigényét a kerékbilincs alkalmazásából eredeztette, nem pedig a helyszíni bírságotól. Az indítványozó e feltétel (a panasztételi lehetőség igénybevétele) utólagos számonkérését, és ennek teljesülése hiányában keresete további vizsgálatának mellőzését a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének tartotta.

- [47] 2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
- [48] A tisztességes eljáráshoz való jog értelmezése kapcsán – az Alaptörvény negyedik módosítására (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozat, Indokolás [32] pontjában foglaltakra tekintettel – az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy először a 7/2013. (III. 1.) AB határozat, majd az Alkotmánybíróság több, ezt követően meghozott határozata konzekvens módon irányadónak tekintette az ezen alapvető joggal összefüggésben kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [53]–[60]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [47]–[48]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [142]; 36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [67]}. Ezért jelen ügy kapcsán is arra a megállapításra jutott, hogy a korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya.
- [49] 2.1. „Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése egyrészt magában foglalja – általában véve – a bírósághoz fordulás jogát, másrészt eljárási garanciákat követel meg.” {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]} „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága (ami nem garantálja a döntés igazságosságát), a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű időn belüli elbírálás.” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}
- [50] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy „[...] a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. (ABH 1998, 91, 98–99.) Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint [...] alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevétele formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem pedig attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül”. {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; hasonlóan: 36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [69]; 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 80–81.}
- [51] Specifikusan a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszokkal kapcsolatban a 7/2013. (III. 1.) AB határozat azt is megállapította, hogy: „Az Alkotmánybíróság hatásköre a korábban hatályban volt Alkotmány szerint elsősorban a szabályozási környezet alkotmányosságának vizsgálatára terjedt ki. [...] Ennek megfelelően a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerével összefüggésben kimunkált gyakorlat elsődlegesen az eljárási jogi jellegű szabályozási környezettel szemben szolgál alkotmányos mérceként. A 2012. január elsején hatályba lépett Alaptörvény az Alkotmánybíróság új, alaptörvényi szintű feladataként határozta meg a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát. [...] Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntések alaptörvény-ellenességének vizsgálatakor a korábban hatályban volt Alkotmányban megfogalmazott azonos vagy lényegi tartalmát tekintve hasonló alaptörvénybeli szabályokkal összefüggésben a korábban kimunkált alapvető alkotmányos értékek közül elsődlegesen azokat használja fel, amelyek természetüknél fogva alkalmasak arra, hogy a bírói döntések alaptörvény-ellenességének megítéléséhez mér-

ceként szolgáljanak. Az Alaptörvényben megfogalmazott tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének elemei ennek megfelelően a magyar jogrendben immáron egy olyan alkotmányos mércét jelentenek, amely a jogszabályi környezeten túl, az egyedi ügyben hozott bírói döntések megítéléséhez is alapul szolgálnak.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [25]–[26]; hasonlóan: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [60]}

- [52] 2.2. A konkrét ügyben az Alkotmánybíróság, az Abtv. 27. §-ával kapcsolatban kialakított gyakorlatának megfelelően, tartózkodott a bíróság által megállapított tényállás felülvizsgálatától. Az Alkotmánybíróság vizsgálódásának középpontjában a bírósági eljárás állt, amellyel összefüggésben azt kellett megítélni, hogy összhangban volt-e az Alaptörvénnyel. Az Alkotmánybíróság tekintettel volt arra is, hogy a Fővárosi Ítéltábla 6 Pf.22.312/2012/3. számú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében vizsgálta felül, ami – az Abtv. 43. § (4) bekezdésére is figyelemmel – alapot adott az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a bírósági eljárás egészét vizsgálja felül.
- [53] 2.3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban kifogásolt eljárás kapcsán a bíróság hatáskörébe tartozó tényállás-megállapítási és ehhez kapcsolódó jogalkalmazási kérdésnek tekintette, hogy mind az első- mind a másodfokú bíróság a régi Ptk. 349. § (1) bekezdése alapján ítélte elbírálhatónak az indítványozó kártérítési igényét. Az Alkotmánybíróság ezért elsősorban azt vizsgálta, hogy a bíróság által az ügyre alkalmazandónak ítélt jogszabály értelmezése során mennyiben jutottak érvényre a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelmények. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság áttekintette az indítványozóval szemben foganatosított közterület-felügyelői intézkedés és az erre alapított kártérítési igény – bírósági döntésekben és az alkotmányjogi panaszban is meghivatkozott, az intézkedés időpontjában hatályos – jogszabályi hátterét.
- [54] 2.4. Az indítványozó személygépkocsijára a közterület-felügyelet 2008. május 5-én kerékbilincset helyezett fel. A kerékbilincs alkalmazása a Kftv. II. Fejezetében („A felügyelő intézkedési jogköre”), „A felügyelői intézkedések” alcím 20. § (1)–(2) bekezdéseiben szabályozott közterület-felügyelői intézkedés-típus. Eszerint a közterület-felügyelő a közterületen szabálytalanul elhelyezett, illetve a korlátozott várakozási övezetben díjfizetés nélkül várakozó járműre alkalmazhat kerékbilincset – ha az balesetveszélyt nem jelent és a forgalmat nem akadályozza –, a jármű elszállításáig vagy további intézkedésig. A Kftv. 20. § (2) bekezdése szerint: „A jármű rögzítésekor a felügyelőnek a kerékbilincs alkalmazásával és a járművek elszállításával kapcsolatos önkormányzati rendelet szabályai szerint kell eljárnia. A járműhasználat jogszerű akadályozása folytán keletkezett kárért a felügyelőt, illetve a felügyelőséget nem terheli kártalanítási kötelezettség. A kerékbilincs alkalmazásának költsége a jármű tulajdonosát (üzemben tartóját, használóját) terheli.” A Kftv. 20. § (1)–(2) bekezdéseivel egybehangzó, azokat részben pontosító rendelkezést tartalmazott a Főv. Kgy. rendelet 42. §-a is a kerékbilincs alkalmazásáról. Ennek (4) bekezdése részletezte, hogy a kerékbilincs használata során milyen tartalmú, az intézkedéssel kapcsolatos tájékoztatást kell a gépjárművön elhelyezni. Eszerint a tájékoztatásnak: „a) utalnia kell arra, hogy a jármű vezetője jogszabályellenes magatartást tanúsított, és emiatt a közterület-felügyelő olyan eszközt alkalmazott, amelynek eltávolítása nélkül a jármű sérülésmentesen nem helyezhető üzembe, b) tartalmaznia kell a kerékbilincs eltávolításának módját, alkalmazásának költségeit és a költség befizetésének rendjét, c) az intézkedés időpontját.” [A Főv. Kgy. rendelet 42. § (4) bekezdése nem írta elő a tájékoztatást az intézkedéssel szemben igénybe vehető jogorvoslati, illetve panasztételi lehetőségről.]
- [55] Az indítványozóra – amint azt az első- és másodfokú ítéletek is tartalmazták – a közterület-felügyelet helyszíni bírságot is kiszabott, amelyet ő nem vett tudomásul. Az ilyen esetben követendő eljárásról a régi Szabs.tv. 137. §-a rendelkezett: „Ha az elkövető vagy a gépjármű üzemben tartója a helyszíni bírság kiszabását nem veszi tudomásul, a szabálysértési eljárást az egyébként irányadó rendelkezések szerint kell lefolytatni. Így kell eljárni akkor is, ha a gépjármű üzemben tartójának megküldött készpénz-átutalási megbízást harminc napon belül nem fizetik meg.” Az indítványozóval szemben tehát, a régi Szabs.tv. kógens előírása alapján, szabálysértési eljárást kellett volna lefolytatni. Ennek megindításában, és abban a lehetőségben, hogy a szabálysértési eljárás keretei között a kerékbilincs-alkalmazás jogszerűségét is vitathatja majd – akár jogorvoslatok igénybevételével –, az indítványozó mind a törvény rendelkezése, mind a hatóság tájékoztatása alapján bizonyos lehetett. Mindezek ellenére, amint az utóbb nyilvánvalóvá vált, az indítványozóval szemben szabálysértési eljárás nem indult.
- [56] A jelen ügyben a régi Ptk. 349. § (1) bekezdését alkalmazva az első- és a másodfokú bíróság is azt mondta ki, hogy az abban foglalt, „a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségként” – ahhoz, hogy kártéríté-

si keresete a kárfelelősség további, általános feltételeit illetően is elbírálást nyerhessen – az indítványozónak a Kftv. 23. § (3) bekezdésében, illetve a Főv. Kgy. rendelet 43. §-ában foglalt panaszjogával kellett volna élnie. A Kftv. akkor hatályos rendelkezése szerint, ha a felügyelői intézkedést követően államigazgatási eljárás vagy szabálysértési eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. A panaszt az intézkedés napjától számított 8 napon belül a jegyzőhöz kell benyújtani. A Főv. Kgy. rendelet 43. §-a a Kftv. szabályozását úgy konkretizálja, hogy: „(1) Ha a közterület-felügyelői intézkedést követően államigazgatási vagy szabálysértési eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. A panaszt az intézkedés napjától számított 8 napon belül a Fővárosi Önkormányzat feladat- és hatáskörében eljáró közterület-felügyelő esetében a főjegyzőhöz, kerületi önkormányzat esetében pedig az illetékes kerületi jegyzőhöz kell benyújtani. (2) A kerékbilincs e rendeletben foglalt szabályokkal ellentétes alkalmazása esetén a befizetett, a kerékbilincs alkalmazásáért fizetendő költséget haladéktalanul vissza kell fizetni.”

- [57] E jogszabályhelyeket vizsgálva – figyelembe véve a konkrét ügy körülményeit is – megállapítható, hogy a Kftv. és a Főv. Kgy. rendelet a közterület-felügyelői intézkedésekkel szemben egy kiegészítő, szubszidiárius jellegű és határidőhöz kötött panasztételi lehetőséget hozott létre, azokra a kivételes esetekre, amikor az intézkedésekhez kapcsolódóan sem közigazgatási eljárás, sem szabálysértési eljárás nem indul. Ilyen esetekben ugyanis a jegyzőhöz fordulás lehetőségének hiányában semmilyen módja nem volna a közterület-felügyelet jogsértő intézkedéseinek a kifogásolására. E panaszjog azonban formálisan csak akkor illeti meg az intézkedéssel érintett személyt – a Kftv. 23. § (3) bekezdésének és a Főv. Kgy. rendelet 43. § (1) bekezdésének megfogalmazása szerint csak akkor „van helye” –, ha a fent írt eljárások nem indulnak, és ez (tekintettel a szabályokban foglalt határidőre) az intézkedés napjától számított 8 napon belül ki is derül. Amennyiben ugyanis a közterület-felügyelő intézkedését követően közigazgatási vagy szabálysértési eljárás indul, akkor az eljárás alapjául szolgáló intézkedés jogszerűségét is ezek során lehet vitatni és felülvizsgálat tárgyává tenni. Ebből a szempontból tehát nem különül el az intézkedés és az annak következtében induló közigazgatási vagy szabálysértési eljárás. Ezt, valamint a jegyzőhöz benyújtható panasz szubszidiárius jellegét támasztja alá a Kftv. hivatkozott rendelkezéseivel kapcsolódó Részletes indokolás is, amely szerint: „Amennyiben államigazgatási vagy szabálysértési ügy indul, az azzal összefüggő felügyeleti intézkedés ellen jogorvoslati igény az eljárásban elbírálható. Minden más esetben a panaszt – 8 napon belül – a jegyzőnél lehet benyújtani, aki az ügyben az államigazgatási eljárás szabályai szerint jár el.”
- [58] 2.5. A fent írtak alapján megállapítható, hogy az indítványozó ügyében szabálysértési eljárásnak volt helye. A szabálysértési eljárás megindítása ráadásul a régi Szabs.tv. 137. §-a alapján kötelező is volt, miután a helyszíni bírságot az indítványozó nem vette tudomásul. (A közterület-felügyelet is erről tájékoztatta az indítványozót.) Megállapítható az is, hogy a Kftv. 23. § (3) bekezdése – amint azt az idézett Részletes indokolás is magyarázza – és a Főv. Kgy. rendelet 43. § (1) bekezdése alapján ebben az esetben az indítványozónak a közterület-felügyelet intézkedésével szembeni jogorvoslati igénye a szabálysértési eljárásban lett volna előterjeszthető és elbírálható. Az ügyben azonban a szabálysértési eljárás megindítása az indítványozón kívül álló okból, a hatóság mulasztása miatt – amint ezt az első fokú bíróság ítélete is megállapította – nem történt meg. Az, hogy szabálysértési eljárás nem fog indulni, az indítványozó számára csak utóbb, az intézkedés napjától számított 8 napon túl vált nyilvánvalóvá.
- [59] A szabálysértési eljárás lehet ugyan indifferens abból a szempontból, hogy az annak során megállapított tényállás vagy meghozott döntés a kárfelelősséggel kapcsolatban nem kötné a bíróságot, de nem közömbös éppen az ügyben elbírálendő kérdés, vagyis a rendelkezésre álló jogorvoslat szempontjából. Az indítványozó ügyében meghozott első- és másodfokú bírósági döntések – a régi Ptk. 349. § (1) bekezdésében foglalt kritériumokat vizsgálva – utólag kérték számon egy olyan kiegészítő panasztételi lehetőség (mint „rendes jogorvoslat”) igénybevételét, amelynek benyújtása határidőhöz volt kötve, és amelyet előterjeszteni az indítványozónak, miután bizonyossá vált, hogy szabálysértési eljárás nem indul (hiszen erre az indítványozónak nem kellett számítnia), már nem volt reális lehetősége. A bírósági döntések nem voltak tekintettel ugyanakkor arra, hogy az ügyben „a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőség” a szabálysértési eljárás során előterjeszthető jogorvoslati igény lett volna, nem pedig a Kftv. és a Főv. Kgy. rendelet szerinti szubszidiárius panaszjog. Nem bír jelentőséggel emiatt az, hogy az indítványozó élt-e a jegyzőhöz fordulás lehetőségével, vagy tudott-e róla.
- [60] Mindezek alapján az ügyben született bírósági döntések azon megállapítása, amely a Kftv. 23. § (3) bekezdése és a Főv. Kgy. rendelet 43. § (1) bekezdése szerinti, az indítványozó számára reálisan nem hozzáférhető panasztételi lehetőséget tekintette a régi Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti „a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségnek”; továbbá emiatt az indítványozó kártérítés iránti igénye további, tartalmi, a kárfelelősség egyéb

feltételeire is kiterjedő elbírálásának a mellőzése sértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, ezen belül a hatékony bírói jogvédelem követelményét, és azt az alkotmányos igényt, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen.

- [61] Az Alkotmánybíróság ezért a Fővárosi Ítéletábrla 6.Pf.22.312/2012/3. számú jogerős ítéletét, valamint – az Abtv. 43. § (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján – a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.677/2012/2. számú elsőfokú ítéletét megsemmisítette.
- [62] 3. A Kftv. 23. § (3) bekezdését illetően az Alkotmánybíróság megjegyzi az alábbiakat.
- [63] A közterület-felügyelők intézkedéseivel szembeni panasztételi lehetőségről szóló szabály, melyre mind az első-, mind a másodfokú bírósági döntések hivatkoztak az indítványozó keresetének elutasítása okaként, időközben módosult. A jelenleg hatályos szöveg szerint – amelyet a közbiztonság és a közrend védelmében, illetve fenntartásában közreműködő szervezetekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi LXXXIV. törvény 24. §-a állapított meg, majd az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Mód.tv.) 34. § (7) bekezdése állapított meg –: „Ha a felügyelői intézkedést követően közigazgatási hatósági vagy szabálysértési jogorvoslati eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. A panasz elbírálására az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvény rendelkezései az irányadóak.”
- [64] A Kftv. 23. § (3) bekezdésének hatályos szövegében szereplő utaló szabály alapján alkalmazandó törvény a Mód.tv., amelynek „14. Az intézkedéssel, kényszerítő eszköz alkalmazásával szembeni panasz és kivizsgálása” alcíme rendelkezik a panasztételi lehetőségről. A Mód.tv. 22. § (4) bekezdés *b)* pontja és (5) bekezdése alapján, akinek a közterület-felügyelet (Mód.tv. szerinti) kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette, a rendőrséghez fordulhat panasszal. A rendőrséghez a panaszt – főszabály szerint – a kényszerítő eszköz alkalmazásától, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, a tudomásszerzéstől számított nyolc napon, de legkésőbb a kényszerítő eszköz alkalmazásának időpontjától számított három hónapon belül lehet előterjeszteni. A Mód.tv. idézett rendelkezései a kényszerítő eszközök alkalmazása miatt előterjeszthető panaszt szabályozzák, de a Kftv. 23. § (3) bekezdése ugyanezen szabályokat rendeli alkalmazni a közterület-felügyelő intézkedéseivel szembeni panaszokra is.
- [65] A Kftv. 23. § (3) bekezdésének, valamint a Mód.tv. 22. § (4) bekezdés *b)* pontjának és (5) bekezdésének együttes – és a jogorvoslatihoz való jogot is tiszteletben tartó – értelmezéséből megállapítható, hogy szemben a Kftv. korábban hatályos rendelkezésein alapuló azon helyzettel, amely alapján lényegében nem volt biztosított jogorvoslati vagy panasztételi lehetőség a közterület-felügyelő intézkedésével szemben, ha az attól számított 8 napon túl derült ki, hogy az intézkedést követően egyéb eljárás nem indul, a jelenlegi szabályozás alapján ilyen esetben legkésőbb három hónapon belül még van mód panaszt előterjeszteni a rendőrségnél. Ezen időintervallumon belül pedig már nagy bizonyossággal az intézkedéssel érintett számára is kiderül, hogy indul-e ellene közigazgatási hatósági illetve szabálysértési eljárás vagy sem, és hogy ennek megfelelően a közterület-felügyelő intézkedésének jogszerűségét milyen eljárásban van lehetősége vitatni.

Budapest, 2015. április 28.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/228/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3082/2015. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 159/A. § alaptörvény-ellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék bírója a bíróság előtt 68.P.24.740/2014. számon folyamatban lévő ügyben – a peres eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdésében foglaltak alapján kezdeményezte az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 159/A. § alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, úgyszintén az alkalmazási tilalom kimondását a hivatkozott peres ügyben.
- [2] Az alapul fekvő ügy felperese – próbaper keretében – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 22. § (5) bekezdésére alapítva személyes adatok törlése iránt terjesztette elő keresetét az egyik elektronikus hírközlési szolgáltatóval szemben. Keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest arra, hogy az Eht. 159/A. § (1) bekezdés a), b), d), e), f), g) és k) pontjai alapján tárolt személyes adatait törölje, egyúttal tájékoztassa őt az Eht. 159/A. §-a alapján tárolt felperesi személyes adatokról.
- [3] A kezdeményező bíró emlékeztet arra, hogy az általa támadott szabályt az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény módosításáról szóló 2007. évi CLXXIV. törvény (a továbbiakban: Módtv) 13. §-a iktatta be 2008. március 15-ei hatállyal az Eht. szabályai közé. A magyar jogalkotó ezzel tett eleget a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatás keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló 2006. március 15-ei 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (a továbbiakban: Irányelv) foglalt kötelezettségének. Ezt a Módtv. 18. § c) pontja rögzíti, amely szerint e törvény 13. §-a az Irányelvnek való megfelelést szolgálja.
- [4] A bíró állítása szerint az Eht. 159/A. §-a korlátozza a magánszféra és a személyes adatok védelméhez fűződő, az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított jogokat, mivel személyes adatok kötelező, az érintett személy információs önrendelkezésére tekintet nélkül történő kezelését írja elő.
- [5] Az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóinak a támadott rendelkezés alapján kötelezően, egységesen és megszorítás nélkül meg kell őrizniük a közlés forrásának és címzettjének megtalálásához és azonosításához, valamint közlés napjának, időpontjának, időtartamának és típusának meghatározásához, a felhasználók kommunikációs berendezésének azonosításához, továbbá a mobil kommunikációs eszköz helyének megállapításához szükséges adatokat [ezek között szerepel többek között az előfizető, vagy nyilvántartott felhasználó neve és címe, a hívó telefonszáma és a hívott szám], valamint internetes szolgáltatások esetében az IP címet és személyes adatokat. A megőrizni rendelt adatok együttesen véve igen pontos következtetések levonását tehetik lehetővé az érintett személyek magánéletéről, így pl. a napi szokásaikról, az állandó vagy ideiglenes tartózkodási helyeikről, a napi vagy egyéb helyváltoztatásaiukról, tevékenységeikről és társadalmi kapcsolataikról. A megőrzési idő az adatok jellegétől függően azok keletkezésétől számított fél év vagy egy év tartamú, de van számos olyan adat is (pl. az előfizető személyes adatai, hívószám, hozzáférési pont létesítési címe), amelyeket az előfizetői szerződés megszűnését követő egy évig kell megőrizni.
- [6] A bíró indítványában elismeri, hogy a magánszféra tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való alapvető jogok nem korlátozhatatlanok, de a rájuk vonatkozó korlátozás szigorú követelmények előírásával történhet csak. Az alapjogi teszt figyelembevételével az indítványozó úgy véli, hogy nem tekinthető szükségesnek az előírt adatmegőrzési kötelezettség, valamint a szabályozási hiányosságok következtében a törvény nem

a feltétlenül elengedhetetlen mértékben korlátozza az érintett alapjogokat. Ennek körében utal a túl tág fogalmi meghatározásra, az adatmegőrzéssel érintettek differenciálatlanságára. Külön nehezményezi a hozzáférés és a későbbi esetleges felhasználás objektív szempontjainak hiányát, amely súlyos garanciális problémát vet fel. Hiányzik továbbá az érintett személyek részvételi jogait és jogérvényesítését biztosító garancia is a szabályozásból. Az indítványozói összegzés szerint éppen ezért tekinthető a támadott szabályozás súlyos beavatkozásnak a magánszférába.

- [7] Az indítvány előterjesztése során a bíró figyelembe vette, hogy az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) nagytanácsa a C-293/12. és C-594/12 számú egyesített ügyekben 2014. április 8. napján – előzetes döntéshozatali eljárásban – meghozott ítéletében kimondta a jelen alkotmánybírósági ügyben vizsgált rendelkezés alapjául szolgáló Irányelv érvénytelenségét. A Bíróság szerint az uniós jogalkotó meghaladta azokat a korlátokat, amelyeket az arányosság elvének tiszteletben tartása a Charta [az Európai Unió Alapjogi Chartája, a továbbiakban: Charta vagy Alapjogi Charta] 7. és 8. cikkének [a magán- és a családi élet, ill. a személyes adatok védelme] alapján, valamint 52. cikkének (1) bekezdésére [korlátozhatósági klauzula] tekintettel megkövetel.
- [8] Az indítványozó bíró figyelemmel volt továbbá arra is, hogy a jelenleg hatályos magyar szabályozás nem teszi lehetővé az adatmegőrzéssel érintett személyek számára az adataik védelme érdekében történő fellépést. Az Infotv. 14. § c) pontja alapján – mivel az adatmegőrzési kötelezettség kötelező adatkezelésnek minősül – nincs lehetőség a személyes adatok törlésére.
- [9] Az eljárást kezdeményező bíró végezetül hivatkozik egy korábbi alkotmánybírósági döntésre, azon belül is különösen a célhoz kötöttség elvére, mint az információs önrendelkezési jog gyakorlásának egyik legfontosabb garanciájára. A hivatkozott határozat szerint ebből következik ugyanis, hogy a meghatározott cél nélküli, „készletre”, előre nem meghatározott jövőbeni felhasználásra való adatgyűjtés és –tárolás alkotmányellenes.
- [10] Az eljárás során a londoni székhelyű *Open Rights Group* és a *University of Amsterdam amicus curiae* beadvánnyal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek.
- [12] Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [13] A 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében az Alkotmánybíróság részletesen kifejtette a bírói kezdeményezés tartalmával szembeni követelményeket. Előzetesen leszögezte: „[a]z Alkotmánybíróság döntéseinek kiszámíthatósága, végső soron az Alaptörvény védelme nemcsak azt követeli meg, hogy érdemi döntései következetesek legyenek, hanem azt is, hogy az eljárást kezdeményező indítványokkal szemben az Alaptörvény és a jogszabályok által elvárt, az indítványok érdemi elbírálásra alkalmasságát meghatározó feltételek értelmezése világos és teljesíthető legyen. [...]”
- Az indítvány érdemi elbírálása nem vezethet arra, hogy az Alkotmánybíróság átvegye más alkotmányos – jogalkotó vagy jogalkalmazó – intézmény feladatait. Ebből fakadó követelmény, hogy az indítványok az Alaptörvényben meghatározott célokra irányuljanak és az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérelmet tartalmazzanak.” {Indokolás [10], [14]}
- [14] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezéseit együttes és összefüggő feltételrendszerként kell értelmeznie, amikor mindenekelőtt arról dönt, hogy a bírói indítvány érdemben elbírálható-e {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az Alaptörvényből közvetlenül eredő általános eljárási feltételeken túl azonban az Abtv. rendelkezései alapján az indítvány további feltételeknek is meg kell, hogy feleljen.
- [15] Az Alkotmánybíróság korábban más összefüggésben, a támadható jogszabály vonatkozásában kifejtette, hogy az „Abtv. nem teszi lehetővé a bíró számára, hogy utólagos absztrakt normakontrollt kezdeményezzen, a bírói kezdeményezés nem *actio popularis*” {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]}, a megállapítás azonban az indítvány tartalmára is vonatkozik. Az egyedi normakontroll eljárás nem keveredhet az Abtv. 26. §-ának (2) bekezdésében szabályozott közvetlen alkotmányjogi panaszra induló eljárással.

- [16] Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, a kezdeményezésnek pedig az ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia [3111/2014. (IV. 17.) AB végzés, 3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, 3242/2014. (IX. 22.) AB végzés]. Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy az „eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) üggyel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye [...] A bírói kezdeményezés mint normakontroll „egyedi vagy konkrét” jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege” [3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]–[7]].
- [17] A jelen bírói indítványbeli *petitum* kifejezetten az Eht. 159/A. §-ára vonatkozik, annak alaptörvény-ellenességét állítja, kéri megsemmisíteni és alkalmazását megtiltani. Az alapul fekvő ügyben ugyanakkor valójában az okozza a felperes által állított jogsérelmet, hogy a támadott rendelkezés alapján megőrzött (tárolt) adatokról nem kapott tájékoztatást és személyes adatai törlése iránti kérelmének sem tett eleget az elektronikus hírközlési szolgáltató (az adatmegőrző vagy -kezelő).
- [18] Az Eht. XVII. fejezete tartalmazza az adatkezelési szabályokat a 153. §-tól a 162. §-ig bezárólag, vagyis a támadott rendelkezés is e körbe tartozik.
- [19] A személyes adatok védelmét, az információs önrendelkezési jog érvényesítését szolgáló 154. § (7) bekezdése előírja, hogy az Infotv.-ben meghatározott tájékoztatáson kívül a szolgáltatónak biztosítania kell, hogy a felhasználó [„188. § 26. Felhasználó: az a természetes személy, jogi személy vagy egyéb szervezet, amely használja vagy igényli az elektronikus hírközlési tevékenységeket, így különösen az elektronikus hírközlési szolgáltatásokat.”] az elektronikus hírközlési szolgáltatás igénybevétele előtt és az igénybevétel során bármikor megismerhesse, hogy a szolgáltató mely adatkezelési célokból milyen személyes adatokat kezel.
- [20] A kezelt adatok törléséről a következő rendelkezést tartalmazza az Eht. 157. § (1) bekezdése: „[a]z elektronikus hírközlési szolgáltató az elektronikus hírközlési szolgáltatás teljesítése után – a (2) bekezdésben, valamint a 159/A. § (1) bekezdésében foglaltak kivételével – törli vagy anonimizálja az előfizetőkre és a felhasználókra vonatkozó személyes adatokat, amelyeket a szolgáltatás nyújtása során kezel”.
- [21] Az Infotv. 3. § 2. pontja értelmében személyes adatnak minősül „az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés;”. Ezen fogalmi meghatározásból következően az Eht. 159/A. § (1) bekezdésében felsorolt adatok személyes adatoknak minősülnek.
- [22] A felhívott törvényhelyekből következően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az érintett (az Eht. szerinti felhasználó) az Eht. 154. § (7) bekezdése alapján jogosult megismerni, hogy a szolgáltató mely adatkezelési célokból, milyen személyes adatokat kezel, s ebbe a körbe az indítványozó által támadott rendelkezéssel érintett adatok is beletartoznak.
- [23] A személyes adatok törlésével kapcsolatban más a helyzet: az Eht. 157. § (1) bekezdésének szövegrésze kifejezetten kiemeli a támadott rendelkezés szerinti adattartalmat a törlési kötelezettség alól. Ezt a szabályt azonban az indítványozó bíró külön nem támadta.
A vizsgált ügyben tehát nem a bíró által támadott rendelkezés akadályozza meg a felperesi kérelem teljesíthetőségét, hanem az Eht. más, illetőleg az Infotv. kapcsolódó rendelkezései.

- [24] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. április 28.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/537/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3083/2015. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3. § (1), (2) és (5) bekezdései, 4. § (1), (2) és (3) bekezdései, 7–16. §-ai, illetve a 2014. július 26. napjától október 14. napjáig hatályos 16. §-a, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény 3–14. §-ai, 18–31. §-ai, 33–40. §-ai és 52. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Két indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybírósághoz benyújtott kérelmükben az indítványozók – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszukban – a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 16. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [3] A panasz benyújtására az adott okot, hogy a pert, amelyben a panaszosok felperesként szerepelnek, az eljáró bíróság a támadott jogszabályi rendelkezés alapján 2014. augusztus 1. napján hozott végzésével felfüggesztette. Mindez – hangzik az érvelés – sérti a perek ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], a fellebbezés kizártsága pedig a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény (7) bekezdés].

- [4] Az egyik panaszos kiegészítő kérelemmel élt, melyben – az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – a Tv. 3. § (1), (2) és (5) bekezdései, 4. § (1), (2) és (3) bekezdései, 7–16. §-ai, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény 3–14. §-ai, 18–31. §-ai, 33–40. §-ai és 52. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. E törvényi rendelkezésekkel kapcsolatban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a C) cikk (1) bekezdése, a Q) cikk (2) bekezdése, az I. cikk (1) bekezdése, a II. cikk, a XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint a 25. cikk (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja sérelmét állította.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a kérelem a befogadhatóság feltételeinek megfelel-e.
- [6] 2.1. Az Alkotmánybíróság a 3057/2015. (III. 31.) AB határozatban már vizsgálta azt a kérdést, hogy a Tv.-nek a szóban forgó végzés meghozatala időpontjában hatályos 16. §-a sérti-e a feleknek a perek ésszerű időn belül történő elbírálásához való jogát [melyet az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes eljárás-hoz való jog részeként szabályoz], illetve a jogorvoslathoz való jogot, az indítványt azonban elutasította.
- [7] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében „[h]a alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának”.
- [8] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a Tv. – 2014. július 26. napjától október 14. napjáig hatályos – 16. §-a vonatkozásában előterjesztett alkotmányjogi panaszt – mivel *res iudicatáról*, ítélt dologról van szó – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés b) pontja alapján visszautasította.
- [9] 2.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak minden esetben határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozottság követelményének az alkotmányjogi panasz akkor felel meg, amennyiben eleget tesz az (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek.
- [10] A kiegészítő panasz vizsgálata alapján megállapítható volt, hogy az a törvényben írt feltételeknek nem felel meg. A kérelem nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítványozó a felsorolt törvényi rendelkezések alaptörvény-ellenességét ugyanis pusztán állította, azonban nem fejtette ki, hogy véleménye szerint konkrétan mely támadott norma mely alaptörvényi rendelkezéssel ellentétes, s a vélt alapjogi sérelem miben áll.
- [11] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására, az indítványban azt is meg kellett volna jelölni, hogy a Tv. az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit milyen okból sérti.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}
- [12] A befogadhatóság törvényben előírt formai feltételeinek meg nem felelő panasz érdemi elbírálására nincs mód, ezért – az Abtv.-ben írt további feltételek vizsgálatának mellőzésével – az Alkotmánybíróság a kérelmet a rendelkező részben írt elemeiben az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította. [Hasonlóan döntött az Alkotmánybíróság a panaszoséval megegyező kérelmeket elbíráló 3047/2015. (III. 2.) AB végzésben és a 3048/2015. (III. 2.) AB végzésben is.]

Budapest, 2015. május 5.

Dr. Lévay Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1552/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3084/2015. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybírósághoz benyújtott kérelmében az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában – a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 3. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A Tv. támadott rendelkezése értelmében az ún. árfolyamrész mint semmis szerződési kikötés „helyébe [...] mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés [...] tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép”. A panaszos meglátása szerint ez az előírás több szempontból is inkább a hitelező érdekét szolgálja, mint a fogyasztóét, ezért sérti az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a kérelem a befogadhatóság feltételeinek megfelel-e.
- [4] Az Abtv. 30. §-a szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a jogszabály hatályba lépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. A Tv. 19. § (2) bekezdése alapján az 1–18. § a kihirdetést követő 8. napon – tehát 2014. július 26-án – lépett hatályba. A kérelmet a postai bélyegző tanúsága szerint 2015. február 24-én – nyilvánvalóan elkésetten – adták postára, tehát az nem befogadható. Az alkotmányjogi panaszt ezért az Alkotmánybíróság – a befogadhatóság egyéb formai és tartalmi feltételei vizsgálatának mellőzésével – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) pontja alapján visszautasította.
- [5] Megjegyzi az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is, hogy a Tv. 3. §-ának alaptörvény-konformitását több szempontból vizsgáló 7/2015. (III. 19.) AB határozat az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének sérelmére alapított kérelem vizsgálata körében az alábbiakra mutatott rá. „Az alkotmányjogi panasz az Alkotmányban szabályozott alapvető jogok védelmének eszköze, mely alapvető jogok rendeltetése az, hogy az államhatalommal szemben alkotmányos garanciákat teremtsenek az állampolgár, az egyén vagy egy közösség jogainak védelmére, cselekvési autonómiájának biztosítására. [65/1992. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1992, 289, 291.] (Indokolás [7]). Ennek alapján alkotmányjogi panasz – a jogbiztonság egyes elemeinek kivételével – csak Alaptörvényben biz-

tosított jog sérelmére alapítható, valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjából is következik, hogy alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi szakaszok címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre az előírásokra alapítani”, ennek megfelelően pedig az idézett határozatban az Alkotmánybíróság „az M) cikk (2) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemet – tekintettel arra, hogy a fogyasztóvédelmi rendelkezés nem Alaptörvényben biztosított jog” érdemi vizsgálat nélkül visszautasította {Indokolás [29]–[30]}.

Budapest, 2015. május 5.

Dr. Lévay Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/654/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3085/2015. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz eljárás tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.200/2014/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 5.P.50.218/2014/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.200/2014/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 5.P.50.218/2014/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [3] Kérelme indokolásában az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, XX. cikk (1) bekezdésében, XXI. cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogai sérelmére hivatkozott.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó a 2000. évben egy budapesti irodaház szomszédságában épülő társasházban – az utcai forgalom zajhatásait elkerülendő – egy, kizárólag a körülépített, parkosított belső udvarra néző lakást vásárolt, melybe 2001-ben költözött be. Az irodaházban az 1990-es évek eleje óta telefonközpont (később telefon-, és szerverközpont, valamint mobil adótorony) üzemel.

Az irodaépületet a tulajdonos, a telefonközpontot működtető vállalkozás 2004-ben értékesítette, a telefon-, és szerverközpont helyiségeit tovább bérelte. Az új tulajdonos a fennmaradó szintek és irodahelyiségek bérbeadását, ennek előmozdítására pedig azok légkondicionáló berendezésekkel történő felszerelését is megkezdte. Ezen berendezések kültéri egységeinek egy része az épület utcafrontján, egy része a (több) társasház közös belső udvara felőli falán, kisebb része pedig a tetőn került elhelyezésre. A nagyszámú, különböző teljesítményű klímaberendezés keltette megnövekedett zajhatás miatt a társasház, illetve annak jogi képviselője kezdeményezésére az irodaházat működtető vállalkozásokkal egyeztetések kezdődtek, több ízben zajszint-mérésre, az üzemeltetők részéről pedig – a szomszédos társasházak lakói által elégtelennek minősített – zajcsökkentő intézkedések foganatosítására került sor. A társasház, melyben az indítványozó is lakik, a kerületi önkormányzat jegyzőjéhez fordult birtokvédelemért, továbbá megkereste az illetékes környezetvédelmi hatóságot, valamint a Nemzeti Hírközlési Hatóságot a zajkibocsátás kivizsgálása érdekében. A hatósági eljárások során a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség több ízben is zajkibocsátási határértékeket állapított meg az irodaház üzemeltetője részére a környező társasházak vonatkozásában, ezen túlmenően a hatósági eljárások egyéb eredményre nem vezettek.

- [5] Az indítványozó pert indított az irodaházat működtető vállalkozások ellen. Mint felperes, többször módosított kereseti kérelmében kérte, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság kötelezze az irodaházat működtető I. és II. rendű alperes vállalkozásokat birtokháborító tevékenységük – meghatározott zajcsökkentő intézkedések foganatosításával történő – megszüntetésére. Az ítéleti indokolás szerint a bíróság a tényállást a peres felek által csatolt okirati bizonyítékok, nyilatkozataik, a felperes személyes meghallgatása, a környezetvédelmi hatóság tájékoztatása, és a kirendelt igazságügyi környezetvédelmi szakértő szakvéleménye alapján állapította meg, és a keresetet elutasította.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján, másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az ítélet indokolásának pontosítása mellett megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a bizonyítékokat megfelelően értékelte és érdemben helyes döntést hozott, melynek jogi indokaival is egyetértve ezért az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [7] A támadott ítéletek az indítványozó szerint elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogát sértik. Ezzel összefüggésben kifejti, hogy az első fokon eljáró bíró ellen – röviddel az ítélet meghozatala előtt – a Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontja szerinti (elfogultság miatti) kizárási okot jelentett be a Pesti Központi Kerületi Bíróság elnökéhez, új bíró kijelölését kérve. A kizárás tárgyában a Pp. 18. § (1) bekezdésének egyik fordulata alapján sem született döntés (azaz sem igazgatási jogkörben, sem a bíróság ugyanazon fokon eljáró másik tanácsának döntése alapján). Az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság egyes igazgatási feladatokkal megbízott bírója levélben tájékoztatta arról, hogy mivel ügyében időközben ítélet született, az elfogultsági kifogás tárgyában nem történt intézkedés. Az indítványozó kifogásolja, hogy ebből kifolyólag jogorvoslással sem tudott élni az eljáró bíró kizárásával kapcsolatban, továbbá, hogy ebben a kérdésben a másodfokú ítélet sem tartalmaz semmilyen rendelkezést. A bírák kizárásával kapcsolatos szabályozás kapcsán sérelmezi továbbá, hogy nem tisztázott, hogy az elfogultság tárgyában a bejelentés meddig nyújtható be, illetve annak mennyi az ügyintézési határideje.
- [8] A tisztességes eljárás követelményével kapcsolatban kifogásolja még az indítványozó, hogy a környezetvédelmi hatóság egy későbbi – az elsőfokú eljárás lezárását követően meghozott – határozatában az irodaház üzemeltetői számára alacsonyabb zajkibocsátási határértékeket állapított meg, a másodfokú bíróság azonban megállapításait még a korábbi, magasabb határértékeket megállapító határozatból kiindulva tette.
- [9] Az Alaptörvény testi és lelki egészséghez való jogot tartalmazó XX. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó kifogásolja az eljáró bíróságok által idézett azon bírói gyakorlatot, amely a polgári jogi jogellenesség szempontjából különválasztja egymástól a zavarás szükségessége megítélésének, és az egyes határértékek betartásának kérdését. Szerinte azáltal, hogy a polgári jog szerint jogszerűnek minősülhet az, ami a közigazgatási jog szerint – mivel a vonatkozó határértéket meghaladja – jogszerűtlen, a „polgári jogra nem lehet számítani az egészséghez való jog védelme tekintetében”. Sérelmezi továbbá, hogy a Pp. 271. § (1) bekezdés i) pontja értelmében a birtokvédelmi eljárást követő birtokvédelmi perben a felülvizsgálati eljárás kezdeményezése kizárt, ezért a Kúriának sincsen lehetősége a technológiai fejlődés ütemét, irányát követő, a „joggyakorlatot irányító döntések” meghozatalára.
- [10] Az Alaptörvény egészséges környezethez való jogról rendelkező XXI. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva kiemeli, hogy „az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje”. Az eljáró

bíróságok azon álláspontja, miszerint a növekvő zajhatásokkal az indítványozónak is számolnia kellett, álláspontja szerint „tulajdonképpen annak kimondása, hogy az eljáró bíróságok a környezet állapotának romlását megengedhetőnek tartják”.

- [11] Az indítványozó szerint sérül továbbá az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az otthon sérthetlenségéhez való joga is azáltal, hogy az alperesek folyamatos zajkibocsátása miatt az ő lakásában nincs lehetőség olyan békés pihenésre, mint más, ugyanabban az utcában található belső udvari lakások esetén.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek megfelel. Az indítványozó kérte, hogy a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletének alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság elsőfokú ítéletére is kiterjedő hatállyal állapítsa meg. Az alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságnál az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt 60 napos határidőn belül terjesztette elő, továbbá az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek is.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [14] 4.1. Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó a peres eljárásban felperesként vett részt. Az indítványozó az Alaptörvényben rögzített alapvető jogai sérelmére hivatkozik, a Fővárosi Törvényszék másodfokon meghozott jogerős ítélete ellen pedig további jogorvoslat nem áll rendelkezésre, ezért a panasz az Abtv. 27. § a)–b) pontjában foglalt követelményeknek is – az elfogultsági kifogással kapcsolatos jogorvoslati jog kimerítését kivéve – eleget tesz.
- [15] 4.2. Az Alkotmánybíróság az indítvány egyes alapjogok sérelmét állító elemeivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó elsősorban azt kifogásolta, hogy az első fokon eljáró bíró kizárásával kapcsolatban egyik bíróság sem hozott döntést. A Pp. 16. § (4) bekezdése alapján a bíróval szembeni kizárási okot – az eljárás bármely szakaszában – a fél is bejelentheti, a 13. § (1) bekezdés e) pontja alá tartozó okot (elfogultság) azonban a tárgyalás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha azt a tudomásszerzést követően nyomban bejelenti, és valószínűsíti. A csatolt iratokból megállapítható, hogy az eljáró bíró elfogultságát az indítványozó annak az eljárás korábbi (különböző) szakaszaiban tett megjegyzései, és ülésvezetéssel kapcsolatos magatartása okán vélte. A kizárási okot ennek ellenére nem ezen megnyilvánulásokkal egy időben, valamely tárgyaláson, hanem csak az ítélet meghozatalát megelőzően röviddel, a bíróság elnökének írott levélben jelentette be. Ezáltal az indítványozó nem csak a Pp. által kötelezően előírt azonnaliság követelményének nem tett eleget, hanem saját magatartása révén került olyan helyzetbe, hogy az elsőfokú ítélet a bíró kizárása tárgyában való döntést megelőzően megszülethetett. Az Alkotmánybíróság itt jegyzi meg, hogy a Pp. 19. § (1) bekezdése alapján a 13. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási ok fél által történő bejelentése esetén – ellentétben az a)–d) pontokban foglalt egyéb kizárási okokkal – a bíró nem csak továbbra is eljárhat, de az érdemi döntés meghozatalában is részt vehet.
- [17] Mivel a bíróság a saját határozatához annak kihirdetését, illetve közlését követően kötve van [lásd: a határozatok jogereje, Pp. 227. § (1) bekezdés], az elsőfokú bíróságnak az elsőfokú ítélet megszületése után már a bíró kizárása ügyében sincs lehetősége döntést hozni. Az ebből adódó sérelem orvoslására ekkor már csak a jogorvoslati eljárás keretében nyílik lehetőség; ez következik a Pp. 18. § (4) bekezdése rendelkezéseinek logikájából is (a döntés elmaradását mintegy a kizárás megtagadásának értelmezve). Az iratokhoz becsatolásra került az indítványozó fellebbezési kérelme, valamint annak kiegészítése is. Ezekből megállapítható, hogy az ítélet elleni fellebbezés mintegy egy hónappal későbbi keltezésű, mint az elsőfokú bíróság azzal kapcsolatos tájékoztató levele, hogy az időközben megszületett ítélet tényére tekintettel az elfogultsági kifogás tárgyában további intézkedés nem történt. Az indítványozó sem a fellebbezésében, sem annak kiegészítésében nem sérelmezte a kizárás tárgyában történő döntéshozatal elmaradását, ezért erre a Fővárosi Törvényszék döntése sem terjedhetett ki. Az Abtv. 27. §-a alapján az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat az általa alaptörvény-ellenesnek tartott – az ügy érdemében hozott – bírói döntéssel (vagy az eljárást befejező egyéb döntéssel) szemben alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy jogorvoslati lehető-

ség nincs számára biztosítva. A fentebb kifejtettek következtében az elfogultsági kifogás elbírálatlanságával kapcsolatos indítványi elem tekintetében – a vizsgált alapjogsértéssel összefüggő jogorvoslati lehetőség igénybevétele hiánya miatt – az indítvány nem felel meg a jogorvoslati jog kimerítése követelményének, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ezen elemében visszautasította.

- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva azt is sérelmezte, hogy a bírák kizárásával kapcsolatos szabályozás nem kellően egyértelmű, továbbá, hogy a másodfokú bíróság a zavarás szükségének megállapításával kapcsolatban tett megállapításait nem az időben legkésőbbi zajkibocsátási határértékeket megállapító hatósági határozatra alapozta. Ezen érvekkel kapcsolatban azonban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok részben tartalmukat tekintve az indítványozó által vélelmezett jogalkotói mulasztás megállapítására irányulnak, amelyre az Abtv. alapján az indítványozónak – különösen a bírói ítélet ellen az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz keretében – nincs lehetősége, részben pedig jogalkalmazási, törvényességi kérdés felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Ezért az Alkotmánybíróság a panaszt ezen elemek tekintetében is visszautasította.
- [19] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, XX. cikk (1) bekezdésében, XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogok indítványozó által állított sérelmével kapcsolatos érveket illetően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [20] Az Alaptörvény a benne foglalt alapvető jogok tekintetében szükségképpen azoknak csak lényegi tartalmát, egyes alapjogok védelmének irányát, biztosítékait illetve az állam ezekkel kapcsolatos – intézményvédelmi, és más, a jogok érvényesülését biztosító – kötelezettségeit tartalmazza. Az alapvető jogok gyakorlati érvényesülését alapvetően az egyes anyagi-, és eljárási jogokat tartalmazó jogszabályok biztosítják. E jogszabályoknak az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban történő értelmezése és alkalmazása az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok feladata. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben nem észlelt olyan értelmezési hibát, amely az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, a XX. cikk (1) bekezdésében, illetve a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányi jogokat illetve értékeket sértené; az indítványnak ezen alaptörvényi rendelkezésekre hivatkozó érvei nem vetnek fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és nem támasztanak alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem.
- [21] Mindezeket összegezve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és e) pontja, a mulasztás megállapítására irányuló eleme tekintetében pedig annak h) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2015. május 5.

Dr. Lévay Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1939/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3086/2015. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.175/2014/5. és az Orosházi Járásbíróság 7.P.20.567/2013/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Bíró Imre Bálint magánszemély nevében ügyvédje az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.175/2014/5. és az Orosházi Járásbíróság 7.P.20.567/2013/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozónak túlfizetése keletkezett a lakása után fizetett közös költséghez kapcsolódóan, ennek egy összegben történő visszafizetését kérte a lakásszövetkezettől. A lakásszövetkezet igazgatósága határozatával arról döntött, hogy a visszafizetésre vonatkozó kérelmet nem támogatja, viszont tájékoztatta az indítványozót, hogy ezen összeget a havonta esedékes díjakba beszámítja és az összeg erejéig a havi közös költséget nem kell megfizetnie. A lakásszövetkezet az igazgatósági határozat alapján 2013 júliusától 2013 októberéig a túlfizetést beszámította a hónap 15. napján esedékessé vált közös költségek összegébe, így a túlfizetés összegét 2013. október hónappal bezárólag elszámolta. Az indítványozó – tekintettel arra, hogy az elszámolásnak ezzel a módjával nem értett egyet – az esedékessé váló közös költségeket minden hónapban átutalta a lakásszövetkezetnek. A lakásszövetkezet ennek egy részét 2013 novemberében és 2014 januárjában visszautalta az indítványozónak, aki azt másnap visszautalta a lakásszövetkezetnek. Az indítványozó – az elsőfokú bíróság megállapítása szerint – nem szólította fel a lakásszövetkezetet a túlfizetés visszafizetésére.
- [3] Az indítványozó – állítása szerint panasznapon eljárta az Orosházi Járásbíróságnál, majd az itt kapott tájékoztatás alapján – közjegyzői fizetési meghagyás kibocsátását kérte, melynek kibocsátására tőke, késedelmi kamat, eljárási díj és ügyvédi megbízási díj vonatkozásában 2013. október 29-én került sor. A kötelezett lakásszövetkezet ellentmondása folytán az eljárás perre alakult.
- [4] A lakásszövetkezet a követelésből a tőkeösszeget elismerte, azonban nem túlfizetés, hanem jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. Az első tárgyaláson megfizette a teljes tőkeösszeget; kérte továbbá az indítványozó perköltségben való marasztalását arra tekintettel, hogy ő a perre okot nem adott, az első tárgyaláson a követelést elismerte, az indítványozó rosszhiszemű magatartásával indította meg a pert. Az indítványozó módosított keresetében a már kézhez vett összeget költségként kérte elszámolni (költség, kamat, tőke sorrendet tartva). Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét túlnyomó részt alaptalannak találta; a lakásszövetkezetet minimális összegű lejárt kamat, míg az indítványozót a lakásszövetkezet perköltségének a megfizetésére kötelezte. A bíróság az akkor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 296. § (1) bekezdésére is tekintettel úgy ítélte meg, hogy a követelés (tőkeösszeg) jogalap nélküli gazdagodás jogcímén áll fenn; azt a lakásszövetkezet elismerte és az első tárgyaláson megfizette. A bíróság a Ptk. 4. § (1) bekezdésére, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 8. § (1)–(2) bekezdésre is tekintettel megállapította, hogy a lakásszövetkezet a perre okot nem adott, és így a Pp. 80. § (1) bekezdése alapján az indítványozót marasztalta a perköltségben.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljárta másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, az indítványozót további fellebbezési perköltség megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet érdemben helyesnek találta. Az ítélet indokolásában azt a megállapítást, hogy a lakásszövetkezet a perre okot nem adott, további érveléssel indokolta. Eszerint bár az indítványozó a lakásszövetkezet igazgatósága által kiadott határozatot nem fogadta el, azzal ténylegesen szembehelyezkedett, ám a hatályon kívül helyezése érdekében

nem indított pert. [Erre a bíróság álláspontja szerint a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény 9. § (1) bekezdése alapján, a (3) bekezdés szerinti határidőben lett volna lehetősége.]

- [6] 3. Az első- és másodfokú ítélettel szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Az indítványát – hiánypótlási eljárásban – kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének, XIII. cikkének, XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 13. cikkének, 17. cikkének és az első kiegészítő jegyzőkönyve 1. cikkének a sérelmét állította. Az indítványozó szerint tételes jogszabályt is sért a vitatott ítélet.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdés második mondata azért sérül, mert a lakásszövetkezet visszaélt az erőfölényével, amikor megtagadta a túlfizetés egy összegben való kifizetését és ezzel kötelező hitelezésre kényszerítette őt; ehhez pedig az eljáró bíróságok is támogatásukat adták.
- [8] Az indítványozó nézete alapján a tisztességes, részrehabjlás nélküli eljáráshoz való joga két okból is sérült. Egyrészt amiatt következett be a sérelem, mert az Orosházi Járásbíróságon a panasznapon téves tájékoztatást kapott (és ez alapján indította meg a pert). Másrészt azért sérült ez a joga, mert a másodfokú ítélet indokai megváltoztak anélkül, hogy az új indokok bármikor felmerültek volna, így ellenük nem tudott védekezni. Véleménye szerint ez az eljárási mód teljességgel ellehetetlenítette a jogainak az érvényesítését, valamint a tisztességes eljárás lefolytatását.
- [9] Az Egyezmény 13. és 17. cikke (joggal való visszaélés tilalma, hatékony jogorvoslathoz való jog) az indítványozó álláspontja szerint szintén azért sérült, mert a törvényszék olyan indokokra alapozva hozta meg döntését, amelyre egyik fél sem hivatkozott és mivel tárgyaláson kívül hozott ítéletet, nem volt lehetőség arra, hogy az új indokokkal kapcsolatban bármely nyilatkozatot tegyenek.
- [10] Az indítványozó nézete alapján az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével ellentétes, hogy a bíróságok – álláspontja szerint – „büntették” őt amiatt, mert általuk kis összegűnek minősített kereseti igényt érvényesített és ezáltal költséges bírósági eljárást okozott. Ezt véleménye szerint az mutatja, hogy az elsőfokú ítélet rosszhiszemű pereskedőnek minősítette. Álláspontja alapján azért is megkülönböztető az ítélet, mert a lakásszövetkezetel szemben egyes tagokat kiszolgáltatottá tesz, ezzel előnyhöz juttatja az erőfölénnyel rendelkező szervezetet az elszámolást vitató tagjával szemben. Az indítványozó magára nézve azért is diszkriminatívnak tartja a másodfokú határozatot, mert a vagyoni követelés érvényesíthetőségének határidejét 60 napra csökkenti le, szemben az általános elévülési szabályok szerinti 5 éves igényérvényesítési határidővel.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt joga azért sérült, mert az ítéletek azáltal, hogy kötelező kölcsön nyújtását várták el tőle, semmibe vették a tulajdonhoz való alkotmányos jogát, és azonnali kártalanítás nélküli korlátozás túrésére kötelezték. Ezen túlmenően a másodfokú ítélet eljárási szempontból kizárja, hogy bármilyen igényt tudjon érvényesíteni, aminek eredményképpen 60 nap elteltével elveszíti az anyagi, tulajdonnal kapcsolatos jogait.
- [12] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [13] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [14] 4.1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”. Ennek a feltételnek az indítványnak az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése sérelmére alapított, valamint az Egyezmény meghatározott rendelkezéseivel való ellentétet állító része az alábbiak okából nem felel meg.
- [15] Az Alkotmánybíróság több döntésében is követett álláspontja szerint az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdéséből közvetlenül alapjog nem származik, így a bírói döntés folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sem sérülhetett (l. pl. 3215/2013. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [19], [21]). Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az erőfölénnyel való visszaéléssel szembeni állami fellépés szabálya államcél meghatározását

tartalmazza, melyet a bíróságok az alkotmányos jogszabályok alkalmazásával fogalmi értelemben sem tudnak megsérteni.

- [16] Az Egyezmény sérelmére alapított indítványi rész nem a hivatkozott nemzetközi szerződés által is védett, Alaptörvénybe foglalt jogokra irányulva érvel, hanem a bírói ítéletek nemzetközi szerződésbe ütközését állítja, melynek vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre. Az Alkotmánybíróság nemzetközi szerződések érvényesülését csak jogszabályokkal összefüggésben, és csak akkor vizsgálhatja, ha az eljárás kezdeményezője a jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközését állítja. Az indítványozó ilyenre nem hivatkozik, de ilyen eljárásra alkotmányjogi panasz keretében nincs is lehetőség, és az indítványozó egyébként sem tartozik az ilyen eljárás kezdeményezésére jogosultak körébe.
- [17] 4.2. Az indítványozó által hivatkozott XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozik. Az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírósági ítéletek között a jelen ügyben nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az említett összefüggés hiánya az indítvány befogadásának tartalmi akadályá {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [18] 4.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság a további indítványi elemeket ebből a szempontból vizsgálta meg és megállapította, hogy azok – az alábbiak miatt – nem vetnek fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, így nem felelnek meg a befogadási feltételeknek.
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó nem fejtette ki részletesen, hogy a bírói ítéletek milyen módon sérti az alkotmányjogi értelemben vett tulajdonjogát. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanis az „alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével” {26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indoklás [161]}.
- [20] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét alátámasztani szándékozó, az indítványozó által kifejtett érvek nincsenek alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatban ezen Alaptörvényben biztosított jognak – az Alkotmánybíróság által kibontott – tartalmával.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapozott indítványi elemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítványozónak a panasznapon történt – állítása szerinti – téves tájékoztatása az igénye bírói útra terelését megelőző történés, mely kívül esik az általa indított és a tisztességes eljárás követelménye alá eső peres eljárás keretein. Az esetleges téves tájékoztatás és a perben hozott érdemi ítélet között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nincs.
- [22] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az ítélet indokolásának a másodfokú bíróság általi további érveléssel történt – az indítványozó által sérelmezett – kiegészítése sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség problematikáját.
- [23] Összességében megállapítható, hogy az indítványozó ténylegesen a bíróságok ítéleteit, azok indokolásának egyes megállapításait a bíróságok mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}

[24] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2015. május 5.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1614/2014.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273